

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Філологічний факультет
Кафедра української літератури**

Евеліна БАЛЛА

***ІСТОРИЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
другої половини ХХ ст.***

**Методичні рекомендації
до курсу**

Ужгород - 2023

Методичні рекомендації підготувала
Балла Е.Ю. – кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української літератури

Рецензент

Барчан В.В. – доктор філологічних наук,
професор кафедри української літератури

Відповідальний за випуск

Кузьма О.Ю. – кандидат філологічних наук,
доцент, завідувач кафедри української літератури

Балла Е. Історія української літератури другої половини ХХ ст.:
Методичні рекомендації до курсу (для студентів філологічного факультету,
спеціальності 014.01. Середня освіта. Українська мова і література).
Ужгород, 2023. 50 с.

Рекомендовано до друку вченою радою філологічного факультету
Ужгородського національного університету протокол №11 від 24 червня
2022 року.

ЗМІСТ

1. ВСТУПНІ ЗАУВАГИ.....	4
2. ПРОГРАМА КУРСУ.....	9
3. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	13
4. СПИСОК ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ ДЛЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО ПРОЧИТАННЯ.....	33
5. КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ І ЗАВДАННЯ.....	36
6. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ.....	40
7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	46

ВСТУПНІ ЗАУВАГИ

Курс «Історія української літератури (50-80-ті роки ХХ ст.)» займає важливе місце в системі вивчення фундаментальних історико-літературних дисциплін на філологічному факультеті. У ньому відображено складний і суперечливий період розвитку української літератури, що функціонувала в умовах ідеологічного пресингу, нівеляції людської та творчої індивідуальності.

Мета вивчення навчальної дисципліни – дати здобувачам уявлення про літературний процес другої половини ХХ століття, представити творчість талановитих митців, що працювали в цей період; окреслити основні тенденції розвитку українського письменства; прищепити навички аналізу художніх текстів різних жанрів і стилів; виробити уміння репрезентувати творчість письменників цього періоду на уроках літератури в закладах загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти.

Літературний процес другої половини ХХ ст. характеризується нерівномірністю, хвилеподібністю розвитку. Загальне пожвавлення літературно-мистецького життя в період «хрущовської відлиги», що переросло в національно-культурне відродження, водночас було відрухом грандіозних перетворень у суспільно-політичному та культурному поступі багатьох країн світу. Саме в 60-тих роках ХХ століття склалися умови для виникнення нових продуктивних тенденцій у сфері художнього слова, піднесення загального ідейно-художнього, інтелектуально-філософського рівня літератури та мистецтва, творчої співпраці старших майстрів пера та молодого покоління письменників-шістдесятників.

Однак дуже швидко на зміну піднесенню культурно-мистецького життя 60-х років приходить період застою. Література потрапляє в ідеологічні лещата, спостерігається нівелювання національного фактора і разом з тим національної специфіки літератури, у сфері художнього вислову домінують соцреалістичні прийоми зображення. Уся якісна література цього часу твориться фактично як опозиційна до соцреалізму. Тому всупереч ідеологічному коригуванню у світ виходять непересічні здобутки національного письменства, такі, наприклад, як сонетарій Д. Павличка, історичний роман «Маруся Чурай», ліричні збірки «Над берегами вічної ріки», «Неповторність» Л. Костенко, роман «Лебедина згряя» В. Земляка, збірки оповідань Гр. Тютюнника та Є. Гуцала, історичні романи П. Загребельного «Євпраксія» та «Роксолана» тощо.

Застійні, несприятливі для прогресивного розвитку літератури часи тривали фактично до середини 80-х років, коли почалася так звана перебудова, що зумовила цілий ряд позитивних зрушень не лише в суспільно-політичному, а й літературно-мистецькому житті. Почався процес масової реабілітації заборонених імен і творів, зняття різноманітних табу, що успішно завершився в роки незалежності. Було засновано цілий ряд нових періодичних видань, видавництв, відбулася переорієнтація освітніх закладів, утвердження у всіх сферах української мови. Важливим кроком стала

ліквідація «двоколіїності» розвитку української літератури, було налагоджено зв'язки з діаспорою, відбулося включення української літератури та мистецтва у світовий культурно-інтелектуальний континуум.

Отже, багатоаспектність і нерівномірність літературно-мистецької еволюції другої половини ХХ ст., безперечно, ускладнює її рецесію з позицій сьогодення. Тому в процесі вивчення здобувачами літератури визначеного періоду може виникнути цілий ряд труднощів у трактуванні тих чи інших літературних явищ, у критичному прочитанні окремих літературознавчих праць, у новітній інтерпретації художніх текстів та оприявленні ключових фактів та творчих постатей на уроках літератури в закладах загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти.

З метою забезпечити системне та ґрунтовне засвоєння матеріалу курсу програмою передбачено різні форми роботи. Доповнити знання, отримані на лекціях, стимулювати процес самостійної роботи здобувача, залучити його до активної і творчої роботи над художніми текстами та критичними працями покликані практичні заняття з курсу. Тематика цих практичних занять передбачає проблемний підхід до літературних явищ другої половини ХХ ст., вимагає розуміння їх специфіки, а також уміння розглядати окрему творчу особистість у загальнокультурному контексті доби. До кожної з тем практичного заняття пропонується перелік питань, що безпосередньо дають можливість досягти поставленої у темі мети; список літератури, опрацювання якої допоможе здобувачеві зорієнтуватися у складних питаннях і поглибить його знання; завдання для самостійної роботи.

Програма курсу скомпонована таким чином, аби окрему увагу здобувачів зосередити на осмисленні тих художніх текстів, які передбачені для вивчення в закладах загальної середньої освіти навчальною програмою з української літератури. Формуванню навичок навчання літератури в середній школі сприяє цілий комплекс завдань, зокрема робота з шкільними підручниками та навчальними програмами, опрацювання навчально-методичної літератури, детальний ідейно-художній аналіз програмових творів різних жанрів, участь у вебінарах, перегляд відеоматеріалів, підготовка презентацій, різного роду творчі завдання.

Безперечно, що для аналізу художнього тексту на рівні сучасного наукового мислення здобувачі повинні активно цікавитися найновішими публікаціями, які стосуються літературного процесу другої половини ХХ ст. і з'являються на сторінках наукової та навчально-методичної періодики останніх років, на відомих сайтах, що створені для підвищення кваліфікації учителя-філолога. Деякі з найновіших джерел інформації відображені в списку літератури до практичних занять, але студенти разом з тим повинні вести самостійну пошукову роботу.

Літературно-критичні праці та статті про творчість письменників-шістдесятників (поетів Д. Павличка, Л. Костенко, М. Вінграновського, В. Симоненка, І. Драча, В. Стуса, І. Калинця, П. Скунця та прозаїків Є. Гуцала, В. Дрозда, Гр. Тютюнника, Вал. Шевчука), талановитих романістів П. Загребельного, О. Гончара, Р. Іванчука, закарпатських митців

І. Чендея, М. Томчаніч та ін., навчально-методичні матеріали до вивчення доробку цих авторів у закладах загальної середньої освіти містять чимало важливої інформації для адекватної оцінки й аналізу загальних тенденцій літературного процесу, біографій митців та художніх творів. У творчій долі кожного автора заслуговують на увагу питання світоглядних засад художнього мислення, жанрово-стильової еволюції, співвідношення традицій та новаторства, особливостей характеротворення та індивідуальної манери письма.

У процесі підготовки до практичних занять здобувачі повинні актуалізувати знання, здобуті при вивченні суміжних дисциплін, особливо історії та культури України, філософії, вступу до літературознавства, усної народної творчості, історії зарубіжної літератури. Разом з тим, вони мусять апелювати до творчості письменників попереднього періоду, наводити аналогії, осмислювати історію української літератури 50-80-х років ХХ ст. як етап у загальному розвитку вітчизняного письменства, уміти зіставляти її набутки з літературною традицією та окреслювати перспективи подальшого розвитку.

Біографії та твори українських митців, що репрезентують літературний процес другої половини ХХ ст., є, водночас, доброю школою формування національно свідомої, етично й морально стійкої особистості, здатної творчо та критично мислити, а також чинити правильний вибір у складних життєвих ситуаціях, розуміти історико-політичні виклики доби, цінувати мультикультурність світу. Вивчення історії української літератури прищеплює в здобувача уміння використати гуманістичний потенціал української літератури у своїй практичній педагогічній діяльності з метою формування духовного світу юного покоління громадян України.

Таким чином, вивчення дисципліни «Історія української літератури (50-80-ті роки ХХ ст.)» сприяє формуванню в здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- ✓ здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання й характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти, фахової передвищої освіти;
- ✓ здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- ✓ здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя;
- ✓ здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями;

- ✓ здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- ✓ здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- ✓ здатність до формування в здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків;
- ✓ здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації учнів та формування їхньої культури;
- ✓ здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії літератури в практиці навчання української літератури в закладах середньої, фахової передвищої освіти;
- ✓ здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності), уміння використовувати здобутки українського і світового письменства для формування національної свідомості, світогляду учнів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві;
- ✓ здатність використовувати сучасні наукові методи філологічних досліджень, добирати, аналізувати, систематизувати й синтезувати фактичний літературний матеріал; узагальнювати підсумки виконаного дослідження та формулювати його новизну; оформляти згідно із сучасними вимогами та репрезентувати результати наукового дослідження в усній чи письмовій формі, послуговуючись відповідним термінологічним апаратом.

Вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких **програмних результатів навчання**:

- ✓ *знає* основні історичні етапи розвитку предметної галузі;
- ✓ *уміє оперувати* базовими категоріями та поняттями спеціальності;
- ✓ *здатний* цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва;
- ✓ *усвідомлює* цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України;
- ✓ *знає* сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української літератури, соціокультурну ситуацію розвитку української літератури, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні та за її межами;
- ✓ *пояснює* особливості розвитку української літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; *порівнює* літературні факти та явища, визначає їхні подібності й відмінності;
- ✓ *застосовує* різні види аналізу художнього твору, визначає його жанрово-стильову своєрідність, місце в літературному процесі,

- традиції й новаторство, зв'язок твору з фольклором, міфологією, релігією, філософією, значення для національної та світової культури;
- ✓ *уміє* працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології;
  - ✓ *має* творчо-критичне мислення, творчо використовує різні теорії й досвід (український, закордонний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань;
  - ✓ *використовує* гуманістичний потенціал української літератури для формування духовного світу юного покоління громадян України;
  - ✓ *знає, розуміє і демонструє здатність реалізовувати* теоретичні й методичні засади навчання української літератури для виконання освітньої програми в базовій середній школі, закладах фахової передвищої освіти.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія української літератури (50-80-ті роки ХХ ст.)»:

- ✓ знання художніх творів, основних положень літературознавчих праць, творчих біографій письменників, характерних особливостей їхнього індивідуального стилю;
- ✓ володіння здобутими теоретичними знаннями та практичними навичками для аналізу літературних, культурних, суспільно-історичних явищ;
- ✓ здатність орієнтуватися в періодизації та закономірностях розвитку літератури;
- ✓ уміння виявляти естетичні та художні особливості творів; аналізувати художні тексти під кутом зору сучасної методології та літературознавчих досліджень;
- ✓ уміння порівнювати різні літературні явища, стилі, манери; зіставляти твори різних авторів, проводити типологічні паралелі;
- ✓ здатність використовувати теоретичні знання та здобуті навички в практиці навчання літератури в закладах загальної середньої освіти;
- ✓ здатність критично оцінювати літературознавчі та навчально-методичні матеріали, доречно й фахово послуговуватися доступними джерелами інформації в процесі навчання літератури в ЗЗСО;
- ✓ здатність виявляти чітку національну позицію, орієнтуватися у важливих питаннях історичного та культурного буття українців.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Загальні тенденції розвитку літератури в другій половині ХХ століття. Поезія митців-шістдесятників.

***Тема 1.* Вступ. Основні тенденції розвитку української літератури 50-80-х років ХХ ст.**

Суспільно-політичні умови розвитку літератури в другій половині ХХ століття. «Двоколіїність» літературного процесу. Соцреалізм як основний метод радянської літератури. Загальні тенденції розвитку поетичних жанрів. Особливості розвитку прози. Слабкий розвиток драматургії. Критика та літературознавство в умовах тоталітарної системи.

***Тема 2.* Шістдесятництво як соціокультурний рух та літературне явище.**

Шістдесятництво як філософський та художній феномен. Історико-культурні передумови виникнення шістдесятницького руху. Діяльність Клубу творчої молоді в Києві, «Проліска» у Львові. Участь у цьому русі молодих письменників, їхнє ставлення до класики, взаємини зі старшими митцями. Роль літературних критиків (І. Дзюба, І. Світличний, М. Коцюбинська, В. Іванисенко та ін.) в динаміці шістдесятництва. Перекладацька діяльність шістдесятників (Г. Кочур, М. Лукаш, Д. Павличко). Переклади з англійської літератури. Світоглядні та естетичні засади шістдесятництва. Літературне шістдесятництво в шкільному вивченні.

***Тема 3.* Поетична творчість В. Симоненка.**

Життєвий і творчий шлях Василя Симоненка. Неоромантизм поезії митця. Головні мотиви його лірики. Жанрове розмаїття спадщини В. Симоненка. Втручання цензури в художні тексти автора. Тематика та поетика малої прози письменника (збірка «Вино з троянд»). Вивчення творчості В. Симоненка в закладах загальної середньої освіти.

***Тема 4.* Поетика лірики Д. Павличка.**

Життєва і творча доля Дмитра Павличка. Заборона радянською цензурою збірки «Правда кличе», мотиви осуду тоталітаризму («Коли помер кривавий Торквемада» та ін.), оновлення версифікації в збірці «Гранослов». Сонетарій Д. Павличка. Тема слова та рідної мови в його ліриці. Інтимна лірика поета («Таємниця твого обличчя»). Твори Д. Павличка у шкільній програмі з української літератури. Д. Павличко – перекладач творів В. Шекспіра.

Тема 5. Модерністська поезія М. Вінграновського та І. Драча.

Еволюція Миколи Вінграновського-поета («Атомні прелюди», «Сто поезій» та ін.). Головні мотиви та поетика віршів митця.

Традиційне та новаторське в ліриці Івана Драча. Художня своєрідність поем «Смерть Шевченка» та «Чорнобильська мадонна».

Поетичні твори М. Вінграновського та І. Драча на уроках літератури в закладах загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти.

Тема 6. Лірика Л. Костенко. Ліро-епічні твори поетеси.

Життєва і творча доля Ліни Костенко. Початок творчості (збірки «Проміння землі», «Вітрила», «Мандрівки серця»). Формування естетичних принципів. Заборона поетичної діяльності Л. Костенко на шістьнадцять років, аж до появи збірки «Над берегами вічної ріки». Збірка «Сад нетанучих скульптур». Концепція часу у творчості Л. Костенко. Мотив творчості в ліриці та поемах («Сніг у Флоренції»). Пейзажна та інтимна лірика поетеси. Історичний роман у віршах «Маруся Чурай»: проблематика, образна система твору, особливості стилю. Творчість Л. Костенко у шкільному вивченні.

Тема 7. Життєвий і творчий шлях В. Стуса.

Життєвий шлях Василя Стуса. Збірки поета як етапи творчої еволюції. Творчість В. Стуса в критиці та літературознавстві. Філософські мотиви лірики поета. Поетична історіософія митця. Тюремна поезія В. Стуса. Особливості індивідуального стилю автора. Вивчення творчості В. Стуса в закладах загальної середньої освіти та фахової передвищої освіти.

Тема 8. П. Скунець – закарпатський поет-шістдесятник

Життєва і творча доля Петра Скунця. Початок творчої діяльності поета. Головні мотиви лірики митця. Творчість П. Скунця в контексті лірики поетів-шістдесятників. Особливості поетичного стилю автора. Проблематика та поетика поем П. Скунця «На границі епох» та «Розп'яття». Шевченківські мотиви в ліриці поета.

Модуль 2. Особливості розвитку прозових жанрів та драматургії в другій половині ХХ ст.

Тема 9. Творчість Є. Гуцала.

Життєвий і творчий шлях Євгена Гуцала. Жанрово-стильове та тематичне багатство малої прози письменника. Лірична стихія в ранній прозі митця. Психологічна функція пейзажу в новелістиці Є. Гуцала. Морально-етична проблематика його прози. Твори Є. Гуцала в програмі НУШ.

Тема 10. Проза Гр. Тютюнника.

Біографія Григора Тютюнника. Творчий шлях письменника. Проблематика та особливості стильової манери прозаїка. Автобіографізм новел та повістей. Тема села в художній інтерпретації Гр. Тютюнника. Роль психологічної деталі в розкритті ідейного задуму твору. Ліричні новели Гр. Тютюнника «Зав'язь» та «Три зозулі з поклоном». Повістева проза. Проблематика повісті «Климко». Вивчення творчості Гр. Тютюнника на уроках літератури в закладах загальної середньої освіти.

Тема 11. Розвиток жанру химерного роману в українській літературі. Проза Вал. Шевчука.

Розширення та оновлення проблемно-стильового простору української прози 60-80-х років. Історія виникнення жанру химерної прози. Художня умовність як ключова ознака химерних романів. Типи художньої умовності. Гротеск та елементи комічного в химерній прозі. Фольклорно-міфологічні джерела, прийоми змалювання характерів.

Основні віхи життя та творчості Валерія Шевчука. Внесок письменника в дослідження національно-культурної спадщини, особливо літератури бароко. Тематичний діапазон прози Вал. Шевчука. Світогляд та джерела творчості письменника. Поетика роману «Дім на горі». Значення творчості Вал. Шевчука та її місце в українській літературі ХХ – поч. ХХІ ст.

Тема 12. Розвиток жанру історичного роману в др. пол. ХХ ст. Історична проза Р. Іваничука. Романістика П. Загребельного.

Бурхливий розвиток жанру історичного роману в другій половині ХХ століття. Тематичне розмаїття історичної прози.

Біографія Р. Іваничука. Історична основа та проблема національної ідентичності в романі Р. Іваничука «Мальви». Образна система роману. Особливості поетики твору. Авторська концепція української історії в романі Р. Іваничука «Журавлиний крик». Особливості композиції та поетики роману.

Життєвий і творчий шлях П. Загребельного, його внесок у розвиток жанру історичного роману в українській літературі. Широта проблемно-тематичного діапазону прози письменника. Особливості індивідуального стилю прозаїка. Композиція, проблематика та образна система роману «Диво». Історична основа, проблематика та поетика роману «Роксолана».

Тема 13. Розвиток прози на Закарпатті в післявоєнний період. Творчість І. Чендея.

Особливості розвитку літератури Закарпаття в другій половині ХХ ст. «Закарпатська школа» новелістики. Внесок у розвиток жанрів малої прози

І. Чендея, Ю. Мейгеша, М. Томчанія, Ю. Керекеша, В. Басараба та ін. Тема землі в романі М. Томчанія «Жменяки». Проблематика малої прози І. Чендея. Трагічна доля повісті «Іван». Актуальність проблематики твору. Творчість Івана Чендея на уроках літератури рідного краю в закладах загальної середньої освіти.

Тема 14. Проза О. Гончара.

Лірико-романтична стильова течія в українській літературі. Творчість Олеся Гончара та тлі тогочасної прози. Проблематика та художні особливості новел О. Гончара «За мить щастя» та «Модри Камень». Проблема вини і спокути в оповіданнях «Чорний яр» та «Летять усміхнені птиці». Роман "Собор": драматична творча доля твору, актуальність проблематики та образна система. Творчість О. Гончара в шкільному вивченні.

Тема 15. Розвиток драматургії в другій половині ХХ ст.

Складні умови розвитку драматургії в другій половині ХХ ст. Етапні твори поступу драматургії цього часу («Фауст і смерть» О. Левади, «Правда і кривда» М. Стельмаха, «Фараони» О. Коломійця тощо). Прихід у 70-х рр. нового покоління драматургів (В. Минко, Л. Хоралець, Я. Стельмах, Д. Кешеля та ін.).

ТЕМАТИКА ТА ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1.

Практичне заняття 1.

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЛІТЕРАТУРИ 50-80-х рр. ХХ ст. ШІСТДЕСЯТНИЦТВО ЯК ЛІТЕРАТУРНЕ ЯВИЩЕ

План

1. Проблеми періодизації літератури ХХ ст.
2. Суспільно-політичні умови розвитку української літератури 50-80-х років.
3. Негативні наслідки панування в літературі «соціалістичного реалізму» як основного методу радянської літератури.
4. Загальні тенденції розвитку поезії, прози та драматургії.
5. Історико-культурні передумови виникнення шістдесятництва. Шістдесятництво як філософський феномен.
6. Літературне шістдесятництво: світоглядні та естетичні засади.

Самостійна робота

Переглянути відеоматеріал «Отрута соцреалізмом»:

<https://tydyvy.com/video/DyktESo>

Законспектувати статтю Тараса Батенка «Шістдесятництво – грані інтелектуальної боротьби» за виданням: *У вирі шістдесятницького руху. Погляд з відстані часу*. Львів, 2003.

Переглянути відео:

Шістдесятники: <https://www.youtube.com/watch?v=DidBT2uQCFA>

Переглянути відеоуроки про літературне шістдесятництво на сайті Всеукраїнської школи онлайн: <https://lms.e-school.net.ua/courses/course-v1:UIED+Ukrainian-literature-11th-grade+2020/about>

Література

1. Баган О. Як вивчати літературу соціалістичного реалізму в школі. *Дивослово*. 2021. №4, №5-6.
2. Балла Е. Іван Світличний: емоційний інтелект лідера. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія Філологія. Вип. 1 (49). Ужгород, 2023. С. 16-22.
3. Балла Е. Шістдесятництво в рецепції Ірини Жиленко. *HUNGARO-RUTHENICA-IX*. Szeged – Сегед, 2018. С. 17-26.
4. Батенко Т. Шістдесятництво – грані інтелектуальної боротьби. *У вирі шістдесятницького руху. Погляд з відстані часу*. Львів, 2003.
5. Бондаренко Ю. Формування в учнів активної настанови на національне відродження України в процесі вивчення творчості поетів-шістдесятників. Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. пед. наук. Київ, 1996. URL:

<https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/31165/100310805.pdf?sequence=1>

6. Гундорова Т. Соцреалізм: між модерном і авангардом. *Слово і Час*. 2008. №4.
7. Історія української літератури ХХ століття: У 2 кн. Кн. 2. / За ред. В. Дончика. Київ: Либідь, 1998.
8. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. / за ред. В.І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т.2. С. 9-18.
9. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років. Київ: ТОВ «Видавництво „Кліо”», 2019. 248 с.
10. Кисла Ю. Сталінські спектаклі віри, або Як дисциплінували українських письменників у повоєнні роки. *Дивослово*. 2020. №6. С. 46-56.
11. Ковалів Ю. «Соцреалізм» – глухий кут української літератури. *Слово і Час*. 2009. №4.
12. Корогодський Р. Брама світла: Шістдесятники. Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2009. 656 с.
13. Лисенко Н. Фрагменти буття українських письменників: 1956-1960-ті роки. *Ідеологічні та естетичні стратегії соцреалізму*: Вип. 1. Київ: Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, 2010. С.172-181.
14. Література ХХ століття: проблеми періодизації. *Слово і Час*. 1995. №4.
15. Мазепа Н. Коли і як «загинув» соціалістичний реалізм. *Слово і Час*. 2010. №8.
16. Мокрик Р. Бунт проти імперії. Українські шістдесятники. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2023. 416 с.
17. Моторнюк І. Українська література ХХ ст.: зміст, обсяг, періодизація. *Дзвін*. 2001. №7.
18. Наєнко М. Художня література України. Від міфів до модерної реальності. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2008.
19. Пахльовська О. Українські шістдесятники: філософія бунту. *Сучасність*. 2004. №4.
20. Семків Р. Пригоди української літератури (від романтизму до постмодернізму). Київ: Темпора, 2023.
21. Сергієнко А. Організація групових форм роботи під час вивчення творчості письменників-шістдесятників. URL: <https://ukrlit.net/article1/1788.html>
22. Сиротенко В. П., Суровцева Р.Ф. Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. С. 103-143.
23. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління. Київ: Смолоскип, 2010.

24. Хархун В. Соцреалістичний канон в українській літературі: генеза, розвиток, модифікації. Монографія. Ніжин: ТОВ «Гідромакс», 2009. 508 с.
25. Яременко В. Панорама української літератури ХХ століття. *Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.*: У 4 кн. Київ: Аконіт, 2001. Кн.1.
26. Микола Ільницький про шістдесятників.
<https://www.youtube.com/watch?v=CMRGqRvJrfw>
27. Шістдесятники. Машина часу. Ч.1.
<https://www.youtube.com/watch?v=FiUsuHomUW4>
28. Шістдесятники. Машина часу. Ч.2.
<https://www.youtube.com/watch?v=4kYpHvpLoBE>

Практичне заняття 2-3.

ЛІРИКА ПОЕТІВ-ШІСТДЕСЯТНИКІВ. ВИВЧЕННЯ ДОРОБКУ В. СИМОНЕНКА, Д. ПАВЛИЧКА, М. ВІНГРАНОВСЬКОГО, І. ДРАЧА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

План

1. Головні мотиви поезії Василя Симоненка:
  - а) тема України в ліриці поета («Україні», «Де зараз ви, кати мого народу?»);
  - б) мотив кохання («Не вір мені», «Я і в думці обняти тебе не посмію...», «Вона прийшла», «Є в коханні і будні, і свята» та ін.);
  - в) філософські мотиви («Дід умер», «Перехожий»);
  - г) мотив нещасливого дитинства («Кривда»).
2. Традиційне та новаторське в ліриці Івана Драча:
  - а) образ сонця в поезії митця («Балада про соняшник», «Сонячний етюд» та ін.);
  - б) новаторський підхід до трактування теми творчості («Крила», «Перо», «Смерть Шевченка»);
  - в) тема роду та народу в ліриці поета («Балада роду», «Теліжинці»).
3. Поетика лірики Дмитра Павличка:
  - а) особливості сонетної творчості митця («Коли помер кривавий Торквемада», «Голгофа», «Якби я втратив очі, Україно»);
  - б) мотив слова, рідної мови в ліриці поета («О рідне слово, хто без тебе я?», «Між горами в долинах – білі юрти», «Ти зрікся мови рідної»);
  - в) особливості інтимних віршів митця («Коли ми йшли удвох з тобою», «Так, ти одна, моя любове...», «Явір і яворина» («Я стужився мила за тобою»), «Дзвенить у зорях небо чисте», «Я пригорнусь до тебе...», «Є жінки, немов зірки небесні...»).
4. Образ матері в ліриці Бориса Олійника («Наша мати – сивая горлиця», «Пісня про матір», «Мати», «Мати сіяла сон», «Та було у матері чотири сини», цикл «Сиве сонце моє»).

5. Модерністська поезика Миколи Вінграновського-лірика («Вночі середночі хтось тихо», «Може бути, що мене не буде», «Сеньйорито акаціє, добрий вечір...», «Не маю зла до жодного народу», «Наш Василь іде по найдовшій у світі дорозі», «Вона була задумлива, як сад», «Ніч Івана Богуна», «Остання сповідь Северина Наливайка», «Ні! Цей народ із крові і землі...», «Зазимую тут і залітую...», «Боюсь поворухнутись... тишина...», «Це ти? Це ти. Спасибі...»).
6. Вивчення творчості поетів-шістдесятників на уроках літератури в закладах загальної середньої освіти:
  - а) специфіка роботи над біографією письменника;
  - б) ідейно-художній аналіз віршів В. Симоненка «Задивляюся у твої зіниці...», «Лебеді материнства», «Я («Він дивився на мене тупо...»)), «Ти знаєш, що ти – людина», «Гей, нові Колумби й Магеллани...»;
  - в) зміст і поезика казки В. Симоненка «Цар Плаксій та Лоскотон», її вивчення у школі;
  - г) дитячі вірші І. Жиленко («Жар-Птиця», «Підкова», «Гном у буфеті») та І. Калинця («Стежечка», «Блискавка», «Веселка», «Криничка», «Дим» зі збірки «Дивосвіт»);
  - г) ідейно-естетичний аналіз поезії «Два кольори» Д. Павличка;
  - д) ідейно-естетичний аналіз поезії «У синьому небі я висіяв ліс» М. Вінграновського;
  - е) ідейно-естетичний аналіз поезії «Балада про соняшник» І. Драча.

Самостійна робота

Законспектувати розділ монографії Л. Тарнашинської «Гармонія парадоксів як художнє надзавдання: Микола Вінграновський» за виданням: *Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління*. Київ, 2010.

Опрацювати за шкільними підручниками з української літератури для 11 класу матеріал про творчість В. Симоненка, І. Драча, М. Вінграновського, Д. Павличка: <https://pidruchnyk.com.ua>

Переглянути випуски 10 і 11 «Часу поезії», присвячені творчості І. Драча (<https://www.youtube.com/watch?v=siuLuBeShnU>) та Д. Павличка (<https://www.youtube.com/watch?v=T7OG03GCRGQ>).

Переглянути фільм про життя і творчість В. Симоненка: <https://www.youtube.com/watch?v=V9tIK10EmVg>

Опрацювати матеріал публікації: Пищита О. Вивчення творчості Василя Симоненка в школі (з досвіду роботи над розвитком критичного мислення). URL: <https://naurok.com.ua/vivchennya-tvorchosti-vasilya-simonenka-u-shkoli-z-dosvidu-roboti-nad-rozvitkom-kritichnogo-mislennya-71764.html>

Переглянути відеоуроки про творчість поетів-шістдесятників на сайті Всеукраїнської школи онлайн: <https://lms.e-school.net.ua/courses/course-v1:UIED+Ukrainian-literature-11th-grade+2020/about>

Література

1. Богдан С. Міфотворчість Миколи Вінграновського (на прикладі поезії «У синьому небі я висіяв ліс...»). *Слово і Час*. 2009. №7.
2. Бондаренко Ю. Поема Івана Драча «Чорнобильська мадонна» у шкільному вивченні. *Дивослово*. 1999. №5.
3. Бутенко М. Чорнобиль кличе на сполох. І. Драч «Чорнобильська Мадонна»: урок пам'яті в 11 кл. *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2008. № 12.
4. Витрикуш Г. Історичне минуле України у творчості Л. Костенко та В. Симоненка. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2009. № 12.
5. Гальчук О. Лірична сповідь Миколи Вінграновського. *Слово і Час*. 2007. №4. С.3-12.
6. Григор'єва Л. Пісенна творчість поетів-шістдесятників. *Конспекти уроків УЛ. 11 клас*. URL: <https://gapon.te.ua/metodichna-skarbnitsya/konspekty-urokiv-ukrainskoi-literatury/11-klas/item/887-pisenna-tvorchist-poetivshistdesiatnykiv-avtor-uchytel-tzosh-11-lzhryhorieva>
7. Жиленко В. *Номо feriens* : Спогади. Київ: Смолоскип, 2011. 816 с.
8. Жулинський М. Українська література. Творці і твори. Київ: Либідь, 2011. С.863–880; 959–1020.
9. Заверталюк Н. Світ у поетичній свідомості шістдесятників. *Таїни художнього тексту (до проблеми поетики тексту)*. Збірник наукових праць. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2006. С.27-37.
10. Ільницький М. «Сприймати світ до всіх його глибин...» (Іван Драч). *На перехрестях віку*. У 3 кн. Книга 1. Київ: Києво-Могилянська академія, 2008. С. 507-525.
11. Історія української літератури ХХ століття: У 2-х кн. Кн.2. Ч.1-2 / За ред. В.Дончика. Київ: Либідь, 1998.
12. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. / за ред. В.І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т.2. С. 22-30; 44-51; 79-89; 97-125.
13. Ключек Г. Три поезії Бориса Олійника (Дещо про магію Олійникового слова). *Слово і Час*. 2010. №12.
14. Лазарук М. «Любити одразу, з ходу, залпом, раз і назавжди». *Вінграновський М. Вибрані твори*. Київ: Смолоскип, 2013. С. 9-56.
15. Лутай О. Казка В. Симоненка «Подорож в країну навпаки». *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2015. № 19-21.
16. Маковей Г. Еротична лірика Дмитра Павличка (збірка «Золоте ябко»). *Слово і Час*. 2002. №11. С.50-57.
17. Марко В. Від осяяння до художньої концепції. Лірика Василя Симоненка. *Стежки до таїни слова: Літературознавчі й методичні студії*. Навчальний посібник. Кіровоград: Степ, 2007. С. 215-227.

18. Маршал Вінграновський. Книга про поета (спогади, есеї, листи, інтерв'ю) / передм., упорядкув. П. Вольвача. Київ: Ярославів Вал, 2011. 480 с.
19. Мороз Л. Українська національна ідея у творчості Дмитра Павличка. *Слово і Час*. 2019. № 9.
20. Наєнко М. Художня література України. Від міфів до модерної реальності. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2008. С. 1014-1018.
21. Пахаренко В. Як він ішов... Духовний профіль Василя Симоненка на тлі його доби. Черкаси: Брама-Україна, 2004. 52 с.
22. Романенко Ю. «Витязь молоді української поезії»: Життєтворчість Василя Симоненка. *Дивослово*. 2010. № 1.
23. РУХ ОПОРУ В УКРАЇНІ: 1960-1990. Енциклопедичний довідник / Передм. Осипа Зінкевича, Олеся Обертаса. Київ: Смолоскип, 2010. 804 с.
24. Савчин Т. Сонети Дмитра Павличка: Поетика жанру. Київ, 1999.
25. Салига Т. Микола Вінграновський: «...не одійде мій голос, голос мій не відлюбитьсья...». *Слово і Час*. 2012. №1. С.17-29.
26. Салига Т. Микола Вінграновський: прийди ж, гармоніє, в стривоженість мою.... *Слово і Час*. 2013. №1. С.3-16.
27. Салига Т. Поет – це слово. Це його життя... *Вінграновський М. Вибрані твори: У 3 т. Т.1*. Тернопіль: Богдан, 2004. С.5-54.
28. Сиротенко В. П., Суровцева Р.Ф. Історія української літератури ХХ сторіччя та методика її викладання. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021. С. 103-143.
29. Скуратко Т. Методика шкільного вивчення поезії Івана Драча. *Наукові записки Тернопільського нац.педагогічного університету / за ред. М. П. Ткачука. Серія: Літературознавство. №41*. Тернопіль, 2014. С. 130-139.
30. Соя Б. Вивчення творчості Василя Симоненка в школі. Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. 64 с.
31. Стус В. Серед грому і тиші. *Сучасність*. 1995. №1. С.138-148.
32. Тарнашинська Л. «Навіщо я? Куди моя дорога?..» Прелюди застереження в «баладному» виконанні Івана Драча. *Слово і Час*. 2011. №10.
33. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління. Київ: Смолоскип, 2010.
34. Тихолоз Б. Два кольори опришкової душі. *Поети-шістдесятники / УСЕ для школи. Українська література. 11 клас*. Львів, 2001.
35. Ткаченко А. Василь Симоненко: Нарис життя і творчості. Київ, 1990.
36. Ткаченко А. Палімпсести Василя Симоненка. *Симоненко В. Вибрані твори*. Київ: Смолоскип, 2010. С. 19-70.
37. Фурсова Л. Проблемні ситуації в роботі з поетичним твором. Аналізуємо поезію В. Симоненка «Лебеді материнства». *Українська література в загальноосвітній школі*. 2008. № 1.

- 38.Шитова Л. Я воскрес, щоб із Вами жити, Філософія життя і творчості Василя Симоненка. Київ: ПП «Омега-Л», 2006. 112 с.
- 39.Юзьків Г. Любовна лірика в ранній поезії Миколи Вінграновського. *Слово і Час*. 2011. №11. С.66-70.
- 40.<https://pidruchnyk.com.ua>

Практичне заняття 4.

ЛІРИКА ЛІНИ КОСТЕНКО. ЛІРО-ЕПІЧНІ ТВОРИ ПОЕТЕСИ. ВИВЧЕННЯ ТВОРЧОСТІ Л. КОСТЕНКО В ШКОЛІ

План

1. Життєвий і творчий шлях Ліни Костенко.
2. Пейзажно-настрєва і філософсько-медитативна («Цей ліс живий...», «Послухаю цей дощ», «І засміялась провесінь...», «Вже почалось, мабуть, майбутнє», «Життя іде і все без коректур...», «Виходжу в сад, він чорний і худий», «Українське альфреско», «Три принцеси» та ін.) лірика Л. Костенко.
3. Мотив творчості, взаємин митця і суспільства в ліриці поетеси («Доля», «Поезія згубила камертон», «Заворожи мені, волхве...», «І тільки злість буває геніальна», «Чекаю дня, коли собі скажу...», «Умирають майстри...», «Страшні слова, коли вони мовчать», «Ой ні, ще рано думати про все»).
4. Проблема творчості, долі митця в драматичній поемі «Сніг у Флоренції».
5. Особливості інтимної лірики Л. Костенко («Світлий сонет», «Очима ти сказав мені: люблю», «Я дуже тяжко вами відболіла», «Спини мене, отямся і отям...», «І як тепер тебе забути?», «Розкажу тобі думку таємну», «Осінній день березами почавсь», «Моя любове! Я перед тобою», «Пелюстки старовинного романсу» та ін.).
6. Творчість Ліни Костенко в шкільному вивченні:
  - а) вивчення лірики поетеси в 7 класі; ідейно-естетичний аналіз віршів «Дощ полив...», «Кольорові миші», «Чайка на крижині», «Крила»;
  - б) вивчення творчості письменниці в 11 класі: лірика, історичний роман у віршах «Маруся Чурай»;
  - в) виразне читання напам'ять поезії «Страшні слова, коли вони мовчать...».

Самостійна робота

Прочитати й проаналізувати передбачені програмою ліричні та ліро-епічні твори Л. Костенко.

Опрацювати розділ про творчість Л. Костенко у шкільних підручниках з української літератури для 7 та 11 класів закладів загальної середньої освіти. Вивчити напам'ять вірш «Страшні слова, коли вони мовчать», виразне декламування твору.

Переглянути й проаналізувати відео: 7 клас. Українська література. Ліна Костенко. Коротко про письменницю. Уявне, фантастичне і реальне в її поезіях. «Дощ полив...»: <https://www.youtube.com/watch?v=14ker4qZiUg>
Переглянути відеоурок про творчість Л. Костенко в 11 класі на платформі Всеукраїнської школи онлайн: <https://www.youtube.com/watch?v=14ker4qZiUg>

Література

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2019.
2. Авраменко О. Українська література : підруч. для 7 кл. закл. загальн. середн. освіти : 2-ге видання, перероблене. Київ: Грамота, 2020.
3. Барабаш С. Г. Душа прозіре всесвітом очей...: поетичний світ Л. Костенко. Кіровоград: Поліграф-Терція, 2003. 271 с.
4. Барабаш С. Ліна Костенко: філософія поетичного живопису. Кіровоград, 2003. 95 с.
5. Башкирова О. Статуя в художній системі драматичної поеми Ліни Костенко «Сніг у Флоренції». *Слово і Час*. 2006. №11. С.20-25.
6. Бідюк О. Психологічний аналіз мікрообразів художнього тексту (творчість Ліни Костенко) : монографія. Луцьк, 2009. 188 с.
7. Бондаренко Ю. «Тут споконвіку скрізь лилася кров» (Картини національної трагедії України в романі Л. Костенко «Маруся Чурай»). *Українська література в загальноосвітній школі*. 2000. № 6. С.9-15.
8. Брюховецький В. Ліна Костенко. Нарис творчості. Київ, 1990.
9. Витрикуш Г. Історичне минуле України в творчості Л. Костенко. *Українська література в загальноосвітній школі*. 2009. № 12. С. 29-34.
10. Вона як хліб : на пошану творчості Ліни Костенко : публікації 2005-2011 рр. / упоряд. : Л. Голота, Є. Букет. Київ: Укр. пріоритет, 2011. 160 с.
11. Дзюба І. Є поети для епох. Київ: Либідь, 2011. 208 с.
12. Жуковська Г. «Усе іде, але не все минає». Пам'ять і час у творчості Ліни Костенко: Монографія. Київ: Книга, 2010. 188 с.
13. Жулинський М. Українська література. Творці і твори. Київ: Либідь, 2011. С.912–934.
14. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. / за ред. В.І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т.2. С. 52-64.
15. Клочек Г. Історичний роман Ліни Костенко «Маруся Чурай». Кіровоград, 1998.
16. Клочек Г. Ліна Костенко. Навчальний посібник-хрестоматія. Кіровоград, 1999.
17. Ковалевський О. Ліна Костенко: філософія бунту й "філософія серця". Харків, 2001.
18. Костенко Л. Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала. Київ, 1999.

- 19.Краснова Л. Поезія Ліни Костенко. Посібник для вчителів. Дрогобич, 2001.
- 20.Кудрявцев М. Особистість і історія, митець і час («Сніг у Флоренції»). *Урок української*. 2000. № 2. С.60-62.
- 21.Мусієнко О. Історико-фольклорна основа історичного роману у віршах «Маруся Чурай» Ліни Костенко (Урок в 11 класі). *Дивослово*. 2021. №4. С. 13-21.
- 22.Нахлік О. Образ часу в ліриці Ліни Костенко. *Письменник – Нація – Універсум: Світоглядні та художні шукання в літературі ХІХ – ХХ століть*. Львів, 1999.
- 23.Панченко В. Ліна Костенко: вітер з Італії. *Літературний ландшафт України ХХ століття*. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал, 2019. С.422-428.
- 24.Панченко В. Небо Марусі Чурай. Ліна Костенко як неоромантик. *Літературний ландшафт України ХХ століття*. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал, 2019. С.407-414.
- 25.Панченко В. Нетанучі скульптури Ліни Костенко. *Магічний кристал. Сторінки історії українського письменства*. Кіровоград, 1995. С. 201-221.
- 26.Панченко В. Поезія Ліни Костенко. Кіровоград, 1997. 48 с.
- 27.Панченко В. Самотність на верхів'ях. Поезія Ліни Костенко в часи «відлиги» і «заморозків» *Літературний ландшафт України ХХ століття*. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал, 2019. С.376-393.
- 28.Перфілова Н. Вивчаємо життєтворчість Ліни Костенко. Урок у 7 класі за поезією «Дощ полив...»; «Поезія – це завжди неповторність». Сценарій позакласного заходу, присвячений творчості Ліни Костенко. *Дивослово*. 2020. №2. С. 16-22.
- 29.Поезія Ліни Костенко в часах перехідних і вічних: Матеріали круглого столу. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 105 с.
- 30.Гарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління. Київ: Смолоскип, 2010.
- 31.Фасоля А. М. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / А. М. Фасоля, Т. О. Яценко, В. В. Уліщенко, В. М. Тименко, Г. Л. Бійчук. К. : УОВЦ «Оріон», 2019. 240 с.
- 32.<https://pidruchnyk.com.ua>

Практичне заняття 5. ЖИТТЄВА І ТВОРЧА ДОЛЯ ВАСИЛЯ СТУСА

План

1. Основні віхи біографії В. Стуса.
2. Збірки поета як етапи творчої еволюції. «Палімпсести» в оцінці Ю. Шевельова.
3. Філософські мотиви в поезії В. Стуса («Цей біль, як алкоголь агоній», «Присмеркові сутінки опали», «Цей спалах снігу тьмяно-синя тінь», «У цьому полі синьому, як льон...» та ін.).
4. Особливості громадянської лірики митця (цикл «Трени М. Г. Чернишевського», «На колимському морозі калина», «О земле втрачена, явися!..», «Весь обшир мій – чотири на чотири» та ін.).
5. Поетична історіософія В. Стуса («Сто років, як сконала Січ...», «За літописом Самовидця»).
6. Філософія страждання та трагічного оптимізму в ліриці В. Стуса («Як добре те, що смерті не боюсь я...», «Терпи, терпи, терпець тебе шліфує...», «Церква святої Ірини» та ін.).
7. Вивчення біографії та лірики В. Стуса на уроках літератури в базовій середній школі.

Самостійна робота

Переглянути художній фільм «Заборонений» (2019, режисер – Р. Бровко).

Опрацювати розділи про життя і творчість В. Стуса у шкільних підручниках з української літератури для 11 класів закладів загальної середньої освіти.

Вивчити напам'ять вірш «Господи, гніву пречистого...», виразне декламування твору.

Переглянути відеоурок про життя і творчість В.Стуса в 11 класі на платформі Всеукраїнської школи онлайн: https://www.youtube.com/watch?v=SB-T_Y9ITks

Література

1. Бондаренко А. Спроба аналізу філософських творів Василя Стуса. *Дивослово*. 2005. №7.
2. Бондаренко А. Час вибору: Вивчення творчості Василя Стуса в школі: посібник. Київ: Академія, 2003. 232 с.
3. Дзюрак О. Роздуми про сенс людського життя у світлі творчості Василя Стуса. *Дивослово*. 2018. № 6.
4. Жулинський М. Українська література. Творці і твори. Київ: Либідь, 2011. С.1070–1088.
5. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. / за ред. В.І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т.2. С.125-132.
6. Іщенко Є. Концепти й екзистенціали в семантичному полі лірики Василя Стуса. *Слово і Час*. 2013. №1.

7. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років. Київ: ТОВ «Видавництво „Кліо”», 2019. 248 с.
8. Коцюбинська М. Василь Стус у контексті сьогоднішньої культурної ситуації. *Слово і Час*. 1998. № 6.
9. Коцюбинська М. Поет. *Стус В. Твори: У 6-ти т., 9 кн.* Львів, 1994-1999.
10. Наєнко М. Художня література України. Від міфів до модерної реальності. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2008. С. 1030-1039.
11. Нартова Л. Василь Стус. Поетична спадщина. Посібник для 11 класу. Харків, 1999.
12. Поліщук Я. Текстова стратегія палімпсеста в поезії Василя Стуса. *Слово і Час*. 2018. №6.
13. Пуніна О. Скульптурно-живописна модель інтерпретації творчої особистості Василя Стуса. *Слово і Час*. 2018. №4.
14. РУХ ОПОРУ В УКРАЇНІ: 1960-1990. Енциклопедичний довідник / Передм. Осипа Зінкевича, Олеся Обертаса. Київ: Смолоскип, 2010. 804 с.
15. Соловей Е. Проблема автентичного буття (В.Стус). *Українська філософська лірика*. Київ, 1999.
16. Стус Д. «Виклики доби» та їх естетизація у творчості Василя Стуса. *Обрії особистості: Книга на пошану Івана Дзюби* / Упор. Оля Гнатюк, Леонід Фінберг. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2011. С.76-86.
17. Стус Д. Василь Стус – поет, людина, правозахисник. *Стус В. Вибрані твори*. Київ: Смолоскип, 2012. С. 9-70.
18. Гарнашинська Л. Загратовані сонця. Готичний профіль ХХ століття. *Поезія із-за ґрат* : Антологія. Київ: Смолоскип, 2012. С. 7-36.
19. Ткачук М. Василь Стус. *Українська мова та література*. 2002. Ч.15.
20. Шерех Ю. Трунок і трутизна. Про Палімпсести В.Стуса. *Третя сторожа*. Київ, 1993.
21. Яструбецька Г. Концепт «Україна» в поезотворчості Василя Стуса. *Слово і Час*. 2004. №10.
22. <https://pidruchnyk.com.ua>

Модуль 2.

Практичне заняття 6.

ЖАНРОВО-СТИЛЬОВЕ РОЗМАЇТТЯ МАЛОЇ ПРОЗИ 60-70-х рр. ХХ ст. ПРОЗА ЄВГЕНА ГУЦАЛА

План

1. Оновлення прозових жанрів у 60-70-х роках ХХ ст. Роль у цьому процесі прозаїків-шістдесятників.
2. Життєва і творча доля Є. Гуцала:
  - а) біографія письменника;
  - б) жанрово-тематичний діапазон прози;
  - в) поетика імпресіонізму в новелах «Концентричні кола осені» та «Прелюдія весни»;
  - г) морально-етична проблематика оповідань «Хто ти?», «Чужа», «Як вам ведеться, мамо?», «По-хазяйськи»;
  - г) творчість Є. Гуцала в програмі НУШ: вивчення оповідання «Лось» у 5 класі, виховний потенціал твору.
3. Поетика умовності в оповіданні В. Дрозда «Білий кінь Шептало».
4. Проблема «людина і тоталітарна система» в оповіданні А. Дімарова «Боги на продаж».
5. Екзистенційна проблематика та художні особливості оповідання В. Шевчука «Дорога».
6. Поетика новел-притч Н. Бічуї («Притча про Коваля і Карбівничого» та «Притча про Учителя та Учня»).
7. Художні особливості малої прози В. Симоненка («Вино з троянд», «Весілля Опанаса Крокви», «Дума про діда»).

Самостійна робота

Прочитати художні тексти, передбачені програмою.

Опрацювати навчальні програми та шкільні підручники, проаналізувати матеріал, що стосується творчості прозаїків-шістдесятників:

<https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi>

<https://pidruchnyk.com.ua>

Підготувати презентацію про життєвий і творчий шлях одного з митців.

Переглянути відеоурок з української літератури 5 клас НУШ «Протистояння добра і зла в оповіданні Є.Гуцала "Лось"»:

<https://www.youtube.com/watch?v=3mJ3MrN8fpU>

Переглянути відеоурок з української літератури 8 клас «Володимир Дрозд.

«Білий кінь Шептало»: <https://www.youtube.com/watch?v=5bxXPSTmDEU>

Ознайомитися з відеоматеріалом про роман Валерія Шевчука «Дім на горі»:

<https://www.youtube.com/watch?v=ToP7jY41JTM>

Література

1. Балла Е. Імпресіонізм як стильова домінанта лірико-пейзажних новел Є. Гуцала. *Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. Філологія*. Ужгород, 2006. Вип. 14.
2. Балла Е. Наративний дискурс малої прози Василя Симоненка. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Вип. 19. 2014.
3. Балла Е. Психологічний тип наратора в лірико-пейзажних новелах Є. Гуцала "Концентричні кола осені" та "Прелюдія весни". *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Вип. 9: Українська література в загальноєвропейському контексті. Ужгород, 2005.
4. Брайко О. «Білий кінь Шептало»: кінопритча Володимира Дрозда. *Дивослово*. 2019. № 1.
5. Брайко О. Колористика в малій прозі Євгена Гуцала. *Слово і Час*. 2019. №2.
6. Гаєвська С. Проблема людини в суспільстві (за твором В. Дрозда «Білий кінь Шептало»). *Вивчаємо українську мову та літературу*. 2014. № 27.
7. Гримич. Г. Загадка творчого бунту: Новелістика українських шістдесятників. Київ, 1993.
8. Дончик В. Проза українського серця. *Урок української*. 2002. №4.
9. Жулинський М. Українська література. Творці і твори. Київ: Либідь, 2011. С.1055–1069; 1089–1117.
10. Зборовська Н. Стильовий портрет шістдесятництва. *Слово і Час*. 2001. №12. С.26-42.
11. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. / за ред. В.І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т.2. С. 133-147; С. 258-311.
12. Мельничук Н. Євген Гуцало. Оповідання «Лось». Цикл уроків. *Конспекти уроків УЛ. 5 клас*. URL: <https://gapon.te.ua/metodichna-skarbnitsya/konspekty-urokiv-ukrainskoi-literatury/5-klas>
13. Міськевич Л. Євген Гуцало «Сім'я дикої качки». Твір про людину й світ крізь призму морально-етичних проблем. *Українська мова та література*. 2018. № 7- 8.
14. Мовчан Р. «Труди і дні» Валерія Шевчука (до 80-ліття від дня народження). *Слово і Час*. 2019. № 9.
15. Мовчан Р. У пошуках архітвору: з історії української літератури ХХ ст. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018. С. 296-337; 383-393.
16. Парцей Н. Євген Гуцало. «До Танаськи по молоко». Урок позакласного читання в 6 класі. *Дивослово*. 2021. №5-6.
17. Гарнашинська Л. Новелістичне входження в літературу шістдесятників: орієнтація на західне модерне письменство? *Презумпція доцільності: Абрис сучасної літературознавчої концептології*. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. С. 190-200.

Практичне заняття 7.
ТВОРЧІСТЬ ГР. ТЮТЮННИКА. ВИВЧЕННЯ ПРОЗИ
ПИСЬМЕННИКА В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

План

1. Життєвий і творчий шлях Григора Тютюнника.
2. Автобіографізм творів «В сутінки» та «Смерть кавалера».
3. Проблематика та поетика оповідань «Син приїхав» та «Оддавали Катрю».
4. Оповідання Гр. Тютюнника «Поминали Маркіяна» та «Три плачі над Степаном»: типологічні паралелі.
5. Ліризм та настроєвість новели письменника «Зав'язь».
6. Творчість Григора Тютюнника в шкільному вивченні:
  - 1) життєвий шлях письменника: специфіка вивчення в 5, 7 та 11 класах;
  - 2) ідея неповторності й багатства внутрішнього світу людини в оповіданні «Дивак»;
  - 3) автобіографічна основа повісті «Климко», художні особливості твору (мова персонажів, художня деталь);
  - 4) проблематика та поетика новели «Три зозулі з поклоном».

Самостійна робота

Прочитати новели та повісті Григора Тютюнника, передбачені програмою. Опрацювати матеріал підручників з української літератури для 5, 7 та 11 класу, що стосується життя і творчості Гр. Тютюнника:
<https://pidruchnyk.com.ua>

Переглянути відеоматеріал «Психологічний портрет Григора Тютюнника»:
<https://tydyvy.com/video/DykrXBo>

Переглянути відеоурок про повість Григора Тютюнника «Климко» (7 клас):
<https://www.youtube.com/watch?v=W7-d4nK79Tg>

Переглянути відеоурок про новелу «Три зозулі з поклоном» (11 клас):
<https://www.youtube.com/watch?v=cvXRDG1hH0k>

Література

1. Балла Е. Наративна структура як прийом психологізму в новелістиці Григора Тютюнника. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/30363>
2. Балла Е. Новелістика Григора Тютюнника в параметрах ліричної прози. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/30363>
3. Балла Е. Образ жінки у художньому світі Григора Тютюнника: етнопсихологічний аспект. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/49290>
4. Балла Е. Поетика заголовків у малій прозі Григора Тютюнника. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/30362>

5. Бійчук Г. Архетипна модель прози Григора Тютюнника. *Григір Тютюнник / УСЕ для школи. Українська література. 11 клас.* Львів, 2001. Вип. 8.
6. Даниленко В. Енергія болю (психічна травма в художньому світі Григора Тютюнника). *Слово і Час.* 2000. №4. С.27-29.
7. Дончик В. Любов і біль. *Тютюнник Г. Облога: Вибр. твори.* 2-е вид. Київ: Пульсари, 2004. С.5-23.
8. Захарчук І. Досвід війни в художній свідомості українських шістдесятників. *Війна і слово (Мілітарна парадигма літератури соціалістичного реалізму)* : монографія. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2008. С. 312-361.
9. Зборовська Н. Шістдесятництво як наївний дискурс батьківства. *Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури.* Монографія. Київ: Академвидав, 2006. С. 350-366.
10. Зборовська Н. Стильовий портрет шістдесятництва. *Слово і Час.* 2001. №12. С.26-42.
11. Іванченко Н. Оповідання Григора Тютюнника «Зав'язь». *Дивослово.* 2006. № 9. С. 15-16.
12. Кодак М. Григорова новела як концепт. *Слово і Час.* 2007. №7. С.51-55.
13. Марко В. Стежки до таїни слова: Літературознавчі й методичні студії. Навчальний посібник. Кіровоград: Степ, 2007.
14. Марко В. Творчість Григора Тютюнника в контексті часу. *Науковий вісник Ужгородського університету.* Серія філологія. Вип.14. Ужгород, 2006. С.43-48.
15. Мовчан Р. Григір Тютюнник – знакова постать в українській культурі чи естетичний феномен? *Слово і Час.* 2005. №7. С.23-27.
16. Мороз Л. Любов і біль: таємниці літературного формотворення. *Слово і Час.* 2010. №10.
17. Панченко В. В облозі. Як нонконформізм став чинником сили творчого «Я» Григора Тютюнника. *Літературний ландшафт України ХХ століття.* 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал, 2019. С.472-478.
18. Підручняк О. Цікавий епізод з дитинства Григора Тютюнника. Воєнне дитинство в повісті «Климко». *Конспекти уроків УЛ. 7 клас.* URL: <https://gapon.te.ua/metodichna-skarbnitsya/konspekty-urokiv-ukrainskoi-literatury/7-klas/item/890-tsikavyi-epizod-z-dytynstva-pysmennyka-hryhora-tiutiunnyka-voienne-dytynstvo-v-povisti-klymko-avtor-uchytel-tkh-o-pidruchniak>
19. <https://pidruchnyk.com.ua>

Практичне заняття 8.
РОЗВИТОК ЖАНРУ ІСТОРИЧНОГО РОМАНУ В УКРАЇНСЬКІЙ
ЛІТЕРАТУРІ. ІСТОРИЧНА ПРОЗА Р. ІВАНИЧУКА ТА
П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО

План

1. Розвиток жанру історичного роману в другій половині ХХ ст.
2. Життєва і творча доля Романа Іваничука.
3. Історична основа та проблема національної ідентичності в романі Р. Іваничука «Мальви».
4. Образна система твору.
5. Авторська концепція української історії в романі Р. Іваничука «Журавлиний крик», актуальність проблематики твору.
6. Особливості композиції та художнього хронотопу роману «Диво» П. Загребельного.
7. Проблематика та поетика історичного роману «Роксолана», образ жінки у творі.

Самостійна робота

Ознайомитися з текстом історичного роману Р. Іваничука («Мальви» або «Журавлиний крик»), опрацювання наукових матеріалів про розвиток жанру історичного роману.

Переглянути відео: Роман Іваничук. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=BxT28azm408>

Прочитати текст роману П. Загребельного («Роксолана» або «Диво»), опрацювати науково-критичну літературу.

Переглянути відеоурок про історичну прозу П. Загребельного в 11 класі:
<https://www.youtube.com/watch?v=xbI5yIWac9c>

Законспектувати матеріал вступного розділу посібника Кизименко О. Уроки позакласного читання (5-11 класи). Харків, 2022. С. 4-10.
<https://vseosvita.ua/library/uroky-pozaklasnoho-chytannia-5-11-klasy-597627.html>

Література

1. Андрусів С. Чи всякий сон пробудний? *Слово і Час*. 1990. №3.
2. Борзенко О. Лобусова О. Українська література (профільний рівень) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. серед. освіти. Харків: Ранок, 2019. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/borzenko-ukraine-literature-11-class-2019-profile-level/100.php>
3. Горячок І. До питання вивчення історичних романів (на прикладі роману Р. Іваничука «Журавлиний крик»). *Удосконалення педагогічної майстерності науково-педагогічного складу як основа підвищення якості підготовки фахівців* : зб. наук. пр. Хмельницький, 2005. С. 148-152.

4. Демків О. Урок духовності. Роман Іваничук «Яничари». Конспект уроку позакласного читання. *Українська мова і література в школі*. 2021. №6. С.36-38.
5. Денисюк І. Мислячий історичний роман. *Іваничук Р. Яничари: Історичний роман*. Львів, 1992.
6. Дончик В. Духовний вимір прози Р. Іваничука. *Дивослово*. 1999. №5.
7. Ільницький М. Історія крізь призму духовності: візія Романа Іваничука. *Слово і Час*. 2019. №5. С. 14-20.
8. Ісаюк О. «Мальви»: три варіанти колоніального становища. *Збруч*. 2021. URL: <https://zbruc.eu/node/107183>
9. Історія української літератури: ХХ – поч. ХХІ ст. : навч. посіб. : у 3 т. / за ред. В.І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т.2. С. 248-258.
10. Меч і мисль: творчість Романа Іваничука у національних вимірах української культури: Збірник наукових праць. Львів-Ужгород: Гражда, 2009.
11. Панченко В. Балада про мальви. Феномен яничарства у версії Романа Іваничука. *Літературний ландшафт України ХХ століття*. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал, 2019. С.429-434.
12. Панченко В. Майстер і князь. Над сторінками роману Павла Загребельного «Диво». *Літературний ландшафт України ХХ століття*. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал, 2019. С.356-366.
13. Рева-Левшакова Л. Образ української жінки в Османській державі (на матеріалі роману «Роксолана» Павла Загребельного). *Філологічні діалоги*, (9). 2023. С. 128-132. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/fildialohy/article/view/692>
14. Ромащенко Л. Жанрово-стильовий розвиток сучасної української історичної прози. Черкаси, 2003.
15. Семків Р. Історична проза: відбудова пам'яті. *Пригоди української літератури (від романтизму до постмодернізму)*. Київ: Темпора, 2023. С. 507-522.

Практичне заняття 9.

РОЗВИТОК ПРОЗИ НА ЗАКАРПАТТІ В ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД. ТВОРЧІСТЬ І. ЧЕНДЕЯ

План

1. Основні віхи біографії І. Чендея.
2. Поетика новели «Чайки летять на Схід».
3. Психологізм оповідання І. Чендея «Березневий сніг».
4. Екзистенційна проблематика оповідання «Калина під снігом».
5. Проблема вини і спокути в повісті І. Чендея «Іван».
6. Специфіка композиції та художні особливості твору.
7. Вивчення творчості І. Чендея на уроках літератури рідного краю в закладах загальної середньої освіти.

Самостійна робота

Прочитати прозові твори І. Чендея, передбачені програмою.

Переглянути спогади про І. Чендея: <https://www.youtube.com/watch?v=8I2-4peD6Rs>

Ознайомитися з матеріалом про специфіку уроків літератури рідного краю (автор – І. Пасько): <https://nus.org.ua/articles/literatura-ridnogo-krayu-v-shkoli-problemy-znachennya-i-pidhody-dokladna-analytika/>

Література

1. Дончик В. Від Ясенової – у широкий світ: До 60-річчя з дня народження І. Чендея. *Дніпро*. 1982. №4.
2. Жулинський М. Історія його краю – в його творах. *Українська література. Творці і твори*. Київ: Либідь, 2011. С.832–862.
3. Жулинський М. Сходження на Ясенову: І.Чендею – 70. *Літературна Україна*. 1992. 11 червня.
4. Ільницький М. Творчість Івана Чендея як сюжет епістолярного роману шістдесятництва. *Українська літературна газета*. ч. 18 (310), 10.09.2021. URL: <https://litgazeta.com.ua/articles/mykola-ilnytskyj-tvorchist-ivana-chendeia-iak-siuzhet-epistoliarneho-romanu-shistdesiatnytstva/>
5. Марко В. Уроки І.Чендея. *Дзвін*. 2007. №5.
6. Мовчан Р. Творчість Івана Чендея в українському культурному просторі 1960-х років. *Науковий вісник Ужгородського університету : серія: Філологія*. Ужгород : ПП Данило С. І., 2022. Вип. 1 (47). С. 67–74.
7. Носа М. Довге повернення «Івана». *Дзвін*. 1990. №4.
8. Носа М. Дубівчани в одежі слова: Вивчення творчості Івана Чендея в школі. Ужгород: Гражда, 2005. 52 с.
9. Носа М., Носа Б. Іван Чендей. *Літературна Тячівщина в загальноукраїнському контексті*. Ужгород: Гражда, 2010. С. 55-68.
10. Палкуш В. Концепція особистості в повісті Івана Чендея «Іван». *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Вип.13. Ужгород, 2006.
11. Федака Д. Видатний майстер прози. *Чендей І. До 70-річчя від дня народження: Бібліографічний покажчик*. Ужгород, 1992.
12. Ференц Н. Лицар слова. *Письменник Іван Чендей: Бібліографічний покажчик*. Ужгород, 2006.
13. Ходанич П. Творчість Івана Чендея у контексті прози Закарпаття другої половини ХХ ст. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Вип. 11: Творчість Івана Чендея в загальноукраїнському літературному контексті. Ужгород, 2007.

Практичне заняття 10.
ПРОЗА О. ГОНЧАРА.
ТВОРЧИСТЬ ПИСЬМЕННИКА В ШКІЛЬНОМУ ВИВЧЕННІ

План

1. Біографія Олеся Гончара.
2. Проблематика та художні особливості новели О. Гончара «За мить щастя».
3. Проблема вини і спокути в оповіданнях «Чорний яр» та «Летять усміхнені птиці».
4. Особливості поезики новели О. Гончара «Модри Камень», вивчення твору на уроках літератури в закладах загальної середньої освіти.
5. Роман «Собор»: драматична творча доля твору, актуальність проблематики та образна система.

Самостійна робота

Ознайомитися з художніми творами О. Гончара, передбаченими програмою. Опрацювати за різними підручниками з української літератури для 11 класу закладів загальної середньої освіти розділ про О. Гончара і його новелу «Модри Камень»: <https://pidruchnyk.com.ua>

Переглянути відеоурок про життєвий шлях О. Гончара в 11 класі на платформі Всеукраїнської школи онлайн:

<https://www.youtube.com/watch?v=t4JITpSDu44>

Література

1. Бойко-Блохин. Ю. Спалений роман. «Собор» Олеся Гончара – література з України (переклад з нім. Людмили Тавровської). *Слово і час*. 2018. №4.
2. Борзенко О. Лобусова О. Українська література (профільний рівень) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. серед. освіти. Харків: Ранок, 2019. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/borzenko-ukraine-literature-11-class-2019-profile-level/96.php>
3. Василенко В. Роман «Собор» Олеся Гончара у критиці української еміграції 1960-1980-х років. *Дивослово*. 2021. №5-6.
4. Довженко О. Національний характер у романах Олеся Гончара. *Слово і Час*. 2005. №12.
5. Жулинський М. Духовний провідник України, або Чим трепетав дух Олеся Гончара. *Слово і Час*. 2008. №5.
6. Заверталюк Н. «А Гончар залишається...». *Дивослово*. 2018. № 4.
7. Наєнко М. Романтичний епос: ефект романтизму і українська література. Київ, 2002.

8. Павлишин М. "Собор" Олеся Гончара та "Орлова балка" Миколи Руденка: навколишнє середовище як тема й аргумент. *Канон та іконостас*. Київ, 1997.
9. Приліпко І. Поетика новели Олеся Гончара «Модри Камень». *Дивослово*. 2020. №4.
10. Приліпко І. Репрезентація образу Іншого в художньому й публіцистичному дискурсі Олеся Гончара. *Слово і Час*. 2019. № 1.
11. Рудницька-Шрай К. Будівники та руйначі. Теоретичні аспекти вивчення «Собору» Олеся Гончара. *Слово і Час*. 2006. №12.
12. Федоров В. «Собор» Олеся Гончара крізь призму часу. *Дивослово*. 2018. № 5.
13. Чучук І. Вивчаємо творчість Олеся Гончара за новою програмою (Урок в 11 класі за новелою «Модри камінь»). *Дивослово*. 2018. №4.
14. Штонь Г. Духовний простір української ліро-епічної прози. Київ, 1998.
15. <https://pidruchnyk.com.ua>

СПИСОК ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ
для обов'язкового прочитання з курсу
«Історія української літератури 50-80-х рр. ХХ ст.»

А. Малишко

«Пісня про рушник», цикл «Україно моя...», «Я сорочку знайду вишиванку», «Я тебе вимріяв...», «Пісня про Київ», «Вчителька», «На калині цвіт», «Кленова пісня», «Важкі вітри не випили роси», «Солдатська балада», «Ранки солов'їні», «Що в полі могила», «Серпень душі моєї».

В. Симоненко

«Кривда», «Лебеді материнства», «Україні», «Ти знаєш, що ти – людина», «Баба Онися», «Дід умер», «Перехожий», «Монархи», «Де зараз ви, кати мого народу?», «Задивляюсь у твої зіниці», «Злодій», «Цар Плаксій та Лоскотон», «Там, у степу, схрестилися дороги», «Чорні від страждання мої ночі», «Вона прийшла», «Є в коханні і будні, і свята», «Світ який – мереживо казкове», «Є тисячі доріг, мільйон вузьких стежинок», «Гей, нові Колумби й Магеллани...», «Я», збірка новел «Вино з троянд».

Л. Костенко

«Життя іде і все без коректур», «Чекаю дня, коли собі скажу», «Заворожи мені, волхве», «Умирають майстри», «Світлий сонет», «Моя любове! Я перед тобою», «Спини мене отямся і отям», «Розкажу тобі думку таємну», «Пастораль ХХ сторіччя», «Доля», «Не треба думати мізерно», «Ліс», «Цей ліс живий...», «Пекучий день... лісів солодка млява», «Послухаю цей дощ», «Осінній день, осінній день...», «І засміялась провесінь...», «Три принцеси», «Вже почалось, мабуть, майбутнє», «Поезія згубила камертон», «Я дуже тяжко вами відболіла», «Осінній день березами почавсь», «Пелюстки старовинного романсу», «Виходжу в сад, він чорний і худий», «Дощ полив...», «Кольорові миші», «Чайка на крижині», «Крила», «Страшні слова, коли вони мовчать», «Хай буде легко. Дотиком пера...», «Недумано, негадано...», «По сей день Посейдон посідає свій трон...», «Сніг у Флоренції», «Дума про братів неазовських», історичний роман у віршах «Маруся Чурай».

Д. Павличко

«Коли умер кривавий Торквемада», «Ти зрікся мови рідної», «Коли ми йшли удвох з тобою», «Ніч була ясна...», «Голгофа», «Я стужився мила за тобою», «Лелеченьки», «Два кольори», «Таємниця твого обличчя», «О рідне слово, хто без тебе я?», «Дзвенить у зорях небо чисте», «Якби я втратив очі, Україно», «Нетерпеливість», «Десь там далеко на Вкраїні», цикл «Гранослов», переклади сонетів В. Шекспіра.

І. Драч

«Балада про соняшник», «Етюд про хліб», «Балада роду», «Перо», «Калинова балада», «Протуберанці серця», «Таємниці», «Балада про крила», «Реквієм Павлові Тичині», поеми «Смерть Шевченка» та «Чорнобильська мадонна».

М. Вінграновський

«Вночі середночі хтось тихо», «В синьому небі я висіяв ліс», «Може бути, що мене не буде», «Сеньйорито акаціє, добрий вечір...», «Не маю зла до жодного народу», «Наш Василь іде по найдовшій у світі дорозі», «Вона була задумлива, як сад», «Ніч Івана Богуна», «Остання сповідь Северина Наливайка», «Ні! Цей народ із крові і землі...», «Зазимую тут і залітую...», «Боюсь поворухнутись... тишина...», «Це ти? Це ти. Спасибі...», «Сіроманець», «Гусенятко».

Б. Олійник

«Благословіння», «Диптих», «Мати», «Мати сіяла сон», «Говорили-балакали дві верби за селом», «Батьки й сини», «Та було у матері чотири сини», «Урок», «Пісня про матір», цикл «Сиве сонце моє».

В. Стус

«Сто років, як сконала Січ», «Примеркові сутінки опали», «Церква св. Ірини», «Як добре те, що смерті не боюсь я», «За літописом Самовидця», «Наснилося, з розлуки наверхлося», «У порожній кімнаті», «На колимськiм морозі калина», «У цьому полі, синьому, як льон», «Трени М.Г.Чернишевського», «Весь обшир мій – чотири на чотири», «Терпи, терпи – терпець тебе шліфує», «Уже Софія відструменіла», «Господи, гніву пречистого...», «Крізь сотні сумнівів я йду до тебе...».

І. Калинець

«Стежечка», «Блискавка», «Веселка», «Криничка», «Дим» зі збірки «Дивосвіт».

І. Жиленко

«Україні», «Концерт для скрипки, дощу і цвіркуна», «Ельдорадо», «Жар-Птиця», «Підкова», «Гном у буфеті».

П. Скунець

«Студентське», «Одружилась дівчина моя...», «Найземніше», «Пожились брати, вийшла заміж сестра...», «Трепета», «Коси», «Біль», «Простодушне», «Самогубство», «Тиша. Гори. Я», «І мертвим, і живим, і ненародженим», «Земля химер», «Тарас», «Краса», «Заповнюю анкету», «Новорічний вірш», «Сейсмічна зона», «Іванові Чендею», «Вічна Катерина».

Нью-йоркська група поетів: Б. Бойчук, Ю. Тарнавський, Б. Рубчак, Е. Андієвська (на вибір).

О. Гончар

«Собор», «Летять усміхнені птиці», «Чорний яр», «Модри Камень», «За мить щастя».

П. Загребельний

«Диво» або «Роксолана».

Р. Іваничук

«Мальви» або «Журавлиний крик».

Гр. Тютюнник

«Смерть кавалера», «Поминали Маркіяна», «Три плачі над Степаном», «Оддавали Катрю», «Син приїхав», «Три зозулі з поклоном», «Зав'язь», «В сутінки», «Дивак», «Климко».

Є. Гуцало

«Концентричні кола осені», «Прелюдія весни», «Образ матері», «Запах кропу», «Чужа», «По-хазяйськи», «Як вам ведеться, мамо?», «Хто ти?», «Лось».

В. Дрозд

«Білий кінь Шептало».

В. Шевчук

«Дім на горі».

А. Дімаров

«Боги на продаж».

І. Чендей

«Березневий сніг», «Чайки летять на Схід», «Калина під снігом», «Іван».

М. Томчаний

«Жменяки».

М. Стельмах

«Гуси-лебеді летять».

Н. Бічуя

«Земля», «Притча про Учителя і Учня», «Притча про Коваля і Карбівничого».

Контрольні запитання і завдання

1. Охарактеризуйте суспільно-політичні умови розвитку української літератури 50-80-х років ХХ ст.
2. Окресліть загальні тенденції розвитку української літератури в другій половині ХХ ст.
3. Назвіть особливості розвитку поетичних жанрів у 50-80-х роках ХХ ст.
4. Як у сучасному літературознавстві розглядаються проблеми періодизації української літератури ХХ ст.?
5. Охарактеризуйте особливості розвитку прозових жанрів у другій половині ХХ ст.
6. Які наслідки мало панування в літературі художнього псевдометоду соцреалізму?
7. Яких нових ознак набула повоєнна творчість поетів старшого покоління (М. Рильського, П. Тичини, В. Сосюри, М. Бажана та ін.)?
8. Проаналізуйте пісенну творчість А. Малишка, виділіть фольклорні мотиви та образи.
9. З'ясуйте передумови виникнення літературного шістдесятництва в Україні.
10. Охарактеризуйте шістдесятництво як соціокультурний феномен, його генезу, розвиток, значення.
11. Як уписується творчість письменників-шістдесятників у контекст розвитку літератури повоєнного періоду?
12. Як трактується явище літературного шістдесятництва в українському літературознавстві? Хто з дослідників літератури особливу роль приділив висвітленню цієї проблеми?
13. Виділіть особливості поезики ліричних творів В. Симоненка.
14. Назвіть основні мотиви лірики В. Симоненка.
15. Чому В. Симоненка називають «поетом національної ідеї»?
16. Як твори В. Симоненка вивчаються на уроках літератури в закладах загальної освіти? Яка специфіка розгляду текстів автора в 5, 7 та 11 класах?
17. Розкажіть про життєвий і творчий шлях Л. Костенко.
18. Як оцінюють творчість Л. Костенко в критиці та літературознавстві?
19. Окресліть особливості інтимної лірики Л. Костенко.
20. Розкажіть про джерела створення та історичну основу роману Л. Костенко «Маруся Чурай».
21. Охарактеризуйте композицію, проблематику та поезику історичного роману Л. Костенко «Маруся Чурай».
22. Як висвітлюється матеріал про історичний роман «Маруся Чурай» Л. Костенко в різних підручниках з української літератури для закладів загальної середньої освіти?
23. Як реалізується мотив творчості, митця і мистецтва в драматичній поемі Л. Костенко «Сніг у Флоренції»?

24. Покажіть своєрідність інтерпретації історичних джерел у драматичній поемі Л. Костенко «Дума про братів неазовських».
25. Проаналізуйте пейзажно-настрійову та філософсько-медитативну лірику Л. Костенко.
26. З'ясуйте риси новаторства і традиційності в ліриці І. Драча.
27. Охарактеризуйте ідейно-художні особливості поеми І. Драча «Смерть Шевченка».
28. Проаналізуйте композицію, проблематику та поетику поеми І. Драча «Чорнобильська мадонна». Які художні засоби застосував автор для вираження головної ідеї твору?
29. Назвіть особливості поетики ліричних творів Д. Павличка.
30. Опишіть здобутки Д. Павличка в жанрі сонета. Чиї традиції на ниві сонетотворення продовжив поет?
31. Проаналізуйте ідейно-художню своєрідність збірки Д. Павличка «Гранослов».
32. Що характерно для інтимної лірики Д. Павличка?
33. Що Ви знаєте про Д. Павличка як перекладача?
34. Розкажіть про життєвий і творчий шлях В. Стуса.
35. Чим зумовлені і як реалізуються філософські мотиви лірики В. Стуса?
36. Охарактеризуйте поетичну історіософію В. Стуса.
37. Як представлено доробок В. Стуса в шкільній програмі з української літератури?
38. Розкрийте суть поетичного дисидентства. Проаналізуйте в цьому плані творчість І. Калинця та І. Світличного.
39. Які твори І. Калинця передбачено для вивчення в закладах загальної середньої освіти?
40. З'ясуйте ідейно-художнє новаторство лірики М. Вінграновського.
41. Проаналізуйте головні мотиви та поетику лірики Б. Олійника.
42. Дайте оцінку ліричній творчості І. Жиленко, виділіть особливості її художнього почерку.
43. Чим близька лірика І. Жиленко учням середнього шкільного віку?
44. Назвіть автобіографічні джерела новел Гр. Тютюнника «В сутінки» та «Смерть кавалера», повісті «Климко».
45. Проаналізуйте особливості стильової манери Гр. Тютюнника на прикладі новел «Поминали Маркіяна», «Оддавали Катрю» та «Син приїхав».
46. З'ясуйте роль художньої деталі в композиційній структурі новел Григора Тютюнника.
47. Охарактеризуйте ліризм та настроєвість новел Григора Тютюнника «Три зозулі з поклоном» та «Зав'язь».
48. Як представлено творчість Гр. Тютюнника в програмі з української літератури для закладів загальної середньої освіти? У чому актуальність запропонованих для шкільного вивчення творів?
49. Висвітліть художній підтекст новел-притч Н. Бічуї.
50. Покажіть, як реалізується проблема «людина і тоталітарна система» в оповіданні А. Дімарова «Боги на продаж».

51. З'ясуйте місце і значення О. Гончара в літературному процесі другої половини ХХ ст. Як розв'язується це питання в сучасній літературознавчій науці?
52. Проаналізуйте проблематику та образну систему роману О. Гончара «Собор».
53. Розкажіть про творчу історію роману О. Гончара «Собор».
54. Розкрийте проблематику оповідання О. Гончара «За мить щастя».
55. Як актуалізується в оповіданнях О. Гончара «Летять усміхнені птиці» та «Чорний яр» проблема вини і спокути?
56. Які ознаки індивідуального стилю О. Гончара простежуємо в новелі «Модри Камень»?
57. Як трактують зміст і поетику цього твору автори шкільних підручників? Чи доречним, на Ваш погляд, є вивчення твору в закладах загальної середньої освіти?
58. Як розвивається жанр історичного роману в післявоєнний період? Чим це зумовлено?
59. Які історичні періоди і чому найчастіше стають предметом художньої інтерпретації письменників?
60. З'ясуйте особливості історичних романів Р. Іваничука.
61. Охарактеризуйте національний пафос роману Р. Іваничука «Мальви».
62. Які трагічні події історії України художньо осмислюються в романі Р. Іваничука «Журавлиний крик»?
63. Укажіть на витоки жанру "хімерного" роману в українській літературі. Назвіть думки окремих дослідників з приводу художніх та ідейних якостей творів цього жанру.
64. Розкажіть про автобіографізм повістей М. Стельмаха «Гуси-лебеді летять» та «Щедрий вечір».
65. Які художні прийоми зображення реалій українського села застосовує М. Стельмах в автобіографічній діалогії?
66. Проаналізуйте жанрово-тематичний діапазон творчості Є. Гуцала.
67. Назвіть ідейно-художні особливості новелістики Є. Гуцала.
68. Покажіть ліризм та настроєвість новел Є. Гуцала «Концентричні кола осені», «Прелюдія весни», «Образ матері». Розкрийте майстерність автора в зображенні природи.
69. Проаналізуйте морально-етичну проблематику оповідань Є. Гуцала «Чужа», «По-хазяйськи», «Як вам ведеться, мамо?», «Хто ти?».
70. Як розкривається вічна тема протистояння добра і зла в оповіданні Є. Гуцала «Лось»? Які методи навчання варто застосувати під час опрацювання цієї теми на уроках літератури в закладах загальної середньої освіти?
71. Розкрийте гуманістичний пафос повісті М. Вінграновського «Сіроманець». Який виховний потенціал має цей твір?
72. З'ясуйте художній підтекст оповідання В. Дрозда «Білий кінь Шептало». Проаналізуйте поетику твору. Чи доречним є вивчення цього твору у 8 класі закладів загальної середньої освіти?

73. Чим характеризується розвиток лірики на Закарпатті в повоєнний період?
74. Представте творчість П. Скунця на тлі розвитку українського літературного процесу.
75. Виділіть головні мотиви лірики П. Скунця.
76. Охарактеризуйте розвиток прози на Закарпатті в другій половині ХХ ст.
77. Проаналізуйте психологізм оповідань І. Чендея «Березневий сніг», «Чайки летять на Схід», «Калина під снігом».
78. Чому повість І. Чендея «Іван» була серйозно розкритикована й вилучена з літературного обігу?
79. Який із творів І. Чендея Ви б запропонували для розгляду на уроках літератури рідного краю в закладах загальної середньої освіти?
80. Які проблеми порушує М. Томчаний у романі «Жменяки»?
81. З'ясуйте ідейно-художнє новаторство прози Вал. Шевчука. Вкажіть на місце письменника в українському літературному процесі другої половини ХХ століття.
82. Обґрунтуйте значення спадщини Вал. Шевчука як дослідника літератури.
83. Розкрийте фольклорно-міфологічний концепт та притчевий дискурс роману Вал. Шевчука «Дім на горі».
84. Проаналізуйте «Дім на горі» Вал. Шевчука в контексті химерної прози.
85. Як розвивається українське літературознавство та критика в другій половині ХХ ст.?
86. Назвіть праці українських літературознавців діаспори, у яких висвітлено окремі проблеми розвитку літератури в другій половині ХХ ст.
87. Розкажіть про специфіку розвитку української літератури в діаспорі в 50-80-х рр. ХХ ст.
88. Висвітліть естетичні та філософські концепції представників «Нью-йоркської групи поетів».
89. Окресліть особливості стильової палітри Е. Андіївської.
90. Розкрийте майстерність художньої версифікації Ю. Тарнавського, Б. Бойчука, Б. Рубчака.
91. Покажіть здобутки П. Загребельного як автора історичної прози.
92. Проаналізуйте своєрідність художньої інтерпретації історичного матеріалу в романістиці П. Загребельного (за романами «Диво» та «Роксолана»).
93. Як розвивається драматургія в 50-80-х роках ХХ ст.?
94. Окресліть позитивні зрушення в процесі розвитку української літератури в останнє десятиліття ХХ ст.
95. Підсумуйте головні здобутки української літератури другої половини ХХ ст.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

Модуль 1.

1. Коли стався «творчий вибух» шістдесятників, що виявився в публікації дебютних добірок художніх творів у «Літературній газеті»?
  - 1) у 1960;
  - 2) 1961;
  - 3) 1963;
  - 4) 1965;
  - 5) 1966.
2. Кому присвячена поезія В. Симоненка «Перехожий»?
  - 1) В. Стусу;
  - 2) І. Франку;
  - 3) П. Тичині;
  - 4) О. Олесю;
  - 5) Л. Костенко.
3. В. Стус говорив: «Тиша і грім, епічне і драматичне – в їхньому симбіозі виявляється суть його поезики». Про кого ці слова?
  - 1) М. Вінграновського;
  - 2) Д. Павличка;
  - 3) В. Симоненка;
  - 4) І. Драча;
  - 5) Б. Олійника.
4. Асоціативність – ускладнена і своєрідна якісна ознака поетичного стилю:
  - 1) І. Драча;
  - 2) В. Симоненка;
  - 3) Б. Олійника;
  - 4) Д. Павличка;
  - 5) А. Малишка.
5. Котрий із названих ліричних творів В. Симоненка має підзаголовок «новела»?
  - 1) «Задивляюся у твої зіниці...»;
  - 2) «Лебеді материнства»;
  - 3) «Я»;
  - 4) «Кривда»;
  - 5) «Дід умер».
6. Котра з названих поезій **НЕ** належить перу Л. Костенко?
  - 1) «Світ який – мереживо казкове»;
  - 2) «Світлий сонет»;
  - 3) «Вже почалось, мабуть, майбутнє»;
  - 4) «Пастораль ХХ століття»;
  - 5) «Українське альфреско».
7. Хто автор поетичних збірок «Правда кличе!» та «Гранослов»?
  - 1) Д. Павличко;
  - 2) І. Драч;
  - 3) Л. Костенко;
  - 4) А. Малишко;
  - 5) В. Стус.

8. Хто дебютував поемою-феєрією «Ніж у сонці» на сторінках «Літературної газети» за 1961 рік?

- 1) І. Драч;
- 2) В. Стус;
- 3) Л. Костенко;
- 4) А. Малишко;
- 5) В. Симоненко.

9. Хто з українських поетів-шістдесятників найчастіше звертався до жанру сонета, оновив і збагатив його?

- 1) І. Драч;
- 2) В. Симоненко;
- 3) Л. Костенко;
- 4) М. Вінграновський;
- 5) Д. Павличко.

10. Хто є автором поезій на історичну тематику «Ніч Івана Богуна» та «Остання сповідь Северина Наливайка»?

- 1) Д. Павличко;
- 2) І. Драч;
- 3) М. Вінграновський;
- 4) Л. Костенко;
- 5) В. Симоненко.

11. Який провідний мотив вірша М. Вінграновського «Вночі, середночі хтось тихо...»?

- 1) мотив кохання;
- 2) мотив України;
- 3) мотив слова;
- 4) антивоєнний мотив;
- 5) мотив жіночої долі.

12. Вершинним здобутком В. Стуса-поета є його лірична збірка...

- 1) «Круговерть»;
- 2) «Свіча в свічаді»;
- 3) «Гранослов»;
- 4) «Час творчості»;
- 5) «Палімпсести».

13. Хто є автором афоризму: «Ми – не безліч стандартних "я", / А безліч всесвітів різних»?

- 1) І. Драч;
- 2) В. Симоненко;
- 3) Б. Олійник;
- 4) Д. Павличко;
- 5) М. Вінграновський.

14. З якої поезії рядки?

Мені війнула в очі сивина,
Та я нічого не везу додому,
Лиш згорточок старого полотна
І вишите моє життя на ньому.

- 1) «Пісня про рушник» А. Малишка;
- 2) «Два кольори» Д. Павличка;

- 3) «Лебеді материнства» В. Симоненка;
- 4) «Життя іде і все без коректур» Л. Костенко;
- 5) «Пісня про матір» Б. Олійника.

15. Кому присвячена поезія В. Стуса «Не можу я без посмішки Івана...»?

- 1) І. Драчу;
- 2) І. Світличному;
- 3) І. Франкові;
- 4) І. Котляревському;
- 5) І. Кочерзі.

16. Яку назву мав панівний у радянській літературі художній псевдометод?

- 1) сюрреалізм;
- 2) натуралізм;
- 3) постмодернізм;
- 4) модернізм;
- 5) соцреалізм.

17. У якому вірші Л. Костенко звертається до образу Мікеланджело?

- 1) «Чекаю дня, коли собі скажу...»;
- 2) «Умирають майстри»;
- 3) «Поезія згубила камертон»;
- 4) «Ми мовчимо – поезія і я»;
- 5) «Доля».

18. «Самособоюнаповнення» – це філософське і творче кредо ...

- 1) В. Стуса;
- 2) М. Руденка;
- 3) І. Світличного;
- 4) Т. Мельничука;
- 5) І. Калинця.

19. З якого твору наведений уривок?

Яйце розіб'є, білком помаже,
На дерев'яну лопату – та в піч,
І тріскотітиме іскрами сажа –
Мініатюрна зоряна ніч.

- 1) «Етюд про хліб» І. Драча;
- 2) «Балада про соняшник» І. Драча;
- 3) «Злодій» В. Симоненка;
- 4) «Вона була задумлива, як сад» М. Вінграновського;
- 5) «Пісня про матір» Б. Олійника.

20. Хто автор таких поетичних рядків:

Посіяла людям літа свої, літечка житом,
Прибрала планету, послала стежкам споришу,
Навчила дітей, як на світі по совісті жити.
Зітхнула полегко – і тихо пішла за межу?

- 1) В. Стус;
- 2) І. Світличний;
- 3) М. Вінграновський;
- 4) Б. Олійник;
- 5) Д. Павличко

Модуль 2.

1. Котрий із названих творів **НЕ** належить перу Є. Гуцала?
  - 1) «Запах кропу»;
  - 2) «По-хазяйськи»;
  - 3) «Син приїхав»;
  - 4) «Прелюдія весни»;
  - 5) «Образ матері».
2. Хто з названих прозаїків-шістдесятників народився в селі Шилівка на Полтавщині?
  - 1) Є. Гуцало;
  - 2) Гр. Тютюнник;
  - 3) Вал. Шевчук;
  - 4) В. Дрозд;
  - 5) Р. Іваничук.
3. Символом безкорисливої материнської любові в оповіданні «Як вам ведеться, мамо?» Є. Гуцала виступає образ:
  - 1) рушника;
  - 2) вишитої сорочки;
  - 3) ляльки;
  - 4) півня;
  - 5) калини.
4. У якому стилі написано твір О. Гончара «Модри Камень»?
  - 1) реалістичному;
  - 2) романтичному;
  - 3) імпресіоністичному;
  - 4) символістичному;
  - 5) експресіоністичному.
5. Змушений відректися від своїх батьків герой оповідання...
  - 1) Гр. Тютюнника;
  - 2) О. Гончара;
  - 3) Є. Гуцала;
  - 4) А. Дімарова;
  - 5) В. Шевчука.
6. Хто з персонажів роману «Дім на горі» Вал. Шевчука є автором оповідань-притч, що склали цикл «Голос трави»?
  - 1) Іван-козопас;
  - 2) Марія;
  - 3) Галя;
  - 4) Володимир;
  - 5) Анатоль.
7. Автором химерних повістей і романів «Ірїй», «Маслини», «Вовкулака» є...
  - 1) Гр. Тютюнник;
  - 2) Є. Гуцало;
  - 3) В. Дрозд;
  - 4) Р. Іваничук;
  - 5) В. Земляк.
8. «Образа була така несподівана, приголомшлива, глибока, що білий кінь не пам'ятав, як проминули довгу вулицю й розсипалися по піщаному косогору, нижче

якого стримів колодязний журавель...». На кого був ображений білий кінь Шептало?

- 1) на Івана;
- 2) Степана;
- 3) підпаска;
- 4) інших коней;
- 5) свою матір.

9. «Мало – бачити. Мало – розуміти. Треба любить. Немає загадки таланту. Немає. Є вічна загадка любові», «Написати добре – означає не написати нічого зайвого». Ці слова були творчим кредо ...

- 1) Григора Тютюнника;
- 2) О. Гончара;
- 3) Є. Гуцала;
- 4) В. Шевчука;
- 5) В. Дрозда.

10. Котра з прикмет "хімерної" прози відсутня в романі Вал. Шевчука «Дім на горі»?

- 1) художня умовність;
- 2) гротеск;
- 3) використання фольклорно-міфологічного матеріалу;
- 4) суб'єктивно-лірична манера викладу;
- 5) елементи народної сміхової культури.

11. Яка риса **НЕ** притаманна лірико-пейзажним новелам Є. Гуцала?

- 1) ліризм;
- 2) суб'єктивність;
- 3) хімерність;
- 4) інтелектуалізм;
- 5) синтез відчуттів.

12. З якого твору наведений уривок: «На каланчі пробемкало вже десять годин. Сонце підбилося над містечком і заграло, задзвеніло в бурульках попід залізними дахами. Однак мороз не сідав. Гостро блищали вікна головного корпусу, порипували дерева у міському сквері, з колодязя у дворі, запрудженому ремісниками, підіймалося вгору сиве маревце?»

- 1) «Хто ти?» Є. Гуцала;
- 2) «Смерть кавалера» Гр. Тютюнника;
- 3) «Чужа» Є. Гуцала;
- 4) «Дім на горі» В. Шевчука;
- 5) «Білий кінь Шептало» В. Дрозда.

13. Микулка Недич – це герой оповідання...

- 1) І. Чендея;
- 2) Є. Гуцала;
- 3) Гр. Тютюнника;
- 4) Н. Бічуї;
- 5) В. Шевчука.

14. У творчості якого письменника помітні риси необарокового стилю?

- 1) В. Дрозда;
- 2) П. Загребельного;
- 3) Вал. Шевчука;

- 4) Є. Гуцала;
- 5) Гр. Тютюнника.

15. Яке прізвище вигадала Галя для свого залицяльника («Дім на горі» Вал. Шевчука)?

- 1) Сич;
- 2) Глухар;
- 3) Лилик;
- 4) Пугач;
- 5) Павич.

16. Кого називають майстром художньої деталі в українській прозі другої пол. ХХ століття?

- 1) В. Дрозда;
- 2) П. Загребельного;
- 3) Вал. Шевчука;
- 4) Є. Гуцала;
- 5) Гр. Тютюнника.

17. У яку пору року відбуваються події, які згадує герой-оповідач новели Є. Гуцала «Образ матері»?

- 1) влітку;
- 2) восени;
- 3) навесні;
- 4) взимку.
- 5) у творі не вказано.

18. «Це творець нового для української літератури типу роману – роману філософського насичення, причому такого, який синтезує не лише філософські віяння, а й глибинні пласти українського фольклору та міфології» (Л. Тарнашинська). Про кого ці слова?

- 1) Вал. Шевчука;
- 2) О. Гончара;
- 3) Є. Гуцала;
- 4) В. Дрозда;
- 5) Гр. Тютюнника.

19. Який з історичних романів був заборонений і вилучений з літературного обігу?

- 1) «Диво» П. Загребельного;
- 2) «Роксолана» П. Загребельного;
- 3) «Святослав» С. Скляренка;
- 4) «Мальви» Р. Іваничука;
- 5) «Жбан вина» Р. Федоріва.

20. З якого твору наведений уривок: «Всі ці урочища, плавні, угіддя мовби належать йому, мовби повновладні його володіння, кимось йому відписані, від когось заповідані в спадщину. Кожен закуток у цих урочищах Нечуйвітрові знайомий, хоча той, кому вперше випаде опинитися тут, довго блукатиме, не знаючи, Скарбне це перед ним, чи Самарчук, чи Вовча...»?

- 1) «Собор» О. Гончара;
- 2) «Земля» Н. Бічуї;
- 3) «Дім на горі» Вал. Шевчука;
- 4) «Оддавали Катрю» Гр. Тютюнника;
- 5) «Диво» П. Загребельного.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. : підручник : у 10 т. Т.7: Випробування репресіями та війною. Київ: ВЦ «Академія», 2020.
2. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст. : підручник : у 10 т. Т.8: Еміграційні колізії письменства. Київ: ВЦ «Академія», 2021.
3. Сиротенко В. П., Суровцева Р.Ф. Історія української літератури XX сторіччя та методика її викладання. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2021.
4. Історія української літератури XX століття: У 2-х кн. / За ред. В.Дончика. Київ: Либідь, 1998. Кн.2.
5. Історія української літератури: XX – поч. XXI ст.: навч. посібн.: У 3 т. / За ред В. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т.2.
6. Панченко В. Літературний ландшафт України XX століття. 50 «слайдів». Київ: Ярославів Вал, 2019.
7. Мовчан Р. У пошуках архіву: з історії української літератури XX ст. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2018.
8. Жулинський М. Українська література. Творці і твори. Київ: Либідь, 2011.
9. Наєнко М. Художня література України. Від міфів до реальності. Київ, 2012.
10. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління. Київ: Смолоскип, 2010.
11. Токмань Г. Методика навчання української літератури в середній школі. Київ: ВЦ «Академія», 2012.

Допоміжна:

1. Авраменко О. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ: Грамота, 2019.
2. Авраменко О. Українська література : підруч. для 7 кл. закл. загальн. середн. освіти : 2-ге видання, перероблене. Київ: Грамота, 2020.
3. Авраменко О. Українська література : підруч. для 5 кл. закл. загальн. середн. освіти. Київ : Грамота, 2022.
4. Архипова В., Січкара С., Шило С. Українська література : підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Чернівці: Букрек, 2022.
5. Балла Е. Іван Світличний: емоційний інтелект лідера. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія Філологія. Вип. 1 (49). Ужгород, 2023. С. 16-22.
6. Балла Е. Імпресіонізм як стильова домінанта лірико-пейзажних новел Є. Гуцала. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Філологія. Вип. 14. Ужгород, 2006. С. 10-14.

7. Балла Е. Мала проза українських письменників-шістдесятників у перекладі угорською мовою. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія Філологія. Ужгород, 2019. Вип. 2(42). С.137-143.
8. Балла Е. Наративний дискурс малої прози Василя Симоненка. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Вип. 19. 2014. С.132-137.
9. Балла Е. Образ жінки в художньому світі Григора Тютюнника: етнопсихологічний аспект. *Література. Фольклор. Проблеми поетики: зб. наук. праць*. Вип. 25. Київ: Акцент, 2006. С. 88-97.
10. Балла Е. Петро Скунець – поет-шістдесятник. *Українська поезія Закарпаття ХХ століття: Науковий збірник / Упорядкування та передмова В. Барчан*. Ужгород: Ліра, 2004. С.199-215.
11. Балла Е. Поетика малої прози Миколи Вінграновського. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Вип. 20. Ужгород, 2015. С.105-108.
12. Балла Е. Психологічний автопортрет ліричної героїні в поезії Ірини Жиленко. *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : зб. наук. праць / відп. ред. І.В. Сабадош*. Ужгород, 2017. Вип.22. С. 78–82.
13. Балла Е. Угорський дискурс творчості Івана Чендея. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія Філологія. Ужгород, 2022. Вип. 1(47). С. 15-22.
14. Бондаренко Ю. Літературний аналіз у контексті розвитку критичного мислення школярів. *Українська мова і література в школі*. 2021. №5. С.10-15.
15. Бондаренко Ю. Словесно-стильовий аналіз літературного твору в школі. *Дивослово*. 2020. №5. С. 11-16.
16. Голомб Л., Барчан В., Козак М., Балла Е. Українська література. Тестові завдання для ЗНО. Рекомендовано МОН України; Ужгород: РІК-У, 2019.
17. Дзюба І. Є поети для епох. Київ: Либідь, 2011. 208 с.
18. Донченко Л. Художні моделі національної ідентичності: Монографія. Київ: КНТ, 2014. 220 с.
19. Дончик В. З потоку літ і літпотоку. Київ: Стилос, 2003. 556 с.
20. Жиленко І. Homo feriens : Спогади. Київ: Смолоскип, 2011. 816 с.
21. Жулинський М. Слово і доля. Київ: А.С.К., 2006.
22. Заболотний В. Українська література : підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Літера ЛТД, 2022.
23. Захарчук І. Війна і слово (Мілітарна парадигма літератури соціалістичного реалізму) : монографія. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2008. 406 с.
24. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури. Монографія. Київ: Академвидав, 2006. 504 с.

25. Зборовська Н. Стильовий портрет шістдесятництва. *Слово і Час*. 2001. №12. С.26-42.
26. Ільницький М. Ключем метафори відімкнені вуста...: Поезія Ігоря Калинця. Париж – Львів – Цвікау, 2001.
27. Ільницький М. На перехрестях віку. У 3 кн. Книга 1. Київ: Києво-Могилянська академія, 2008. 840 с.
28. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років. Київ: ТОВ «Видавництво „Кліо”», 2019. 248 с.
29. Калинич О., Дячок С. Українська література. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Астон, 2022.
30. Качак Т., Тебешевська О. Українська література. 5 клас. Підручник для закладів загальної середньої освіти. Київ: ВЦ «Академія», 2022.
31. Кизименко О. Уроки позакласного читання (5-11 класи). Харків, 2022. 205 с.
32. Коваленко Л. Т. Українська література. Рівень стандарту : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / Л. Т. Коваленко, Н. І. Бернадська. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2019. 256 с.
33. Кодак М. Поетика Олесь Гончара-романіста : монографія. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2012. 272 с.
34. Корогодський Р. Брама світла: Шістдесятники. Львів: Видавництво Українського Католицького Університету, 2009. 656 с.
35. Лазарук М. «Любити одразу, з ходу, залпом, раз і назавжди». Вінграновський М. Вибрані твори. Київ: Смолоскип, 2013. С. 9-56.
36. Марко В. Стежки до таїни слова: Літературознавчі й методичні студії. Навчальний посібник. Кіровоград: Степ, 2007.
37. Мокрик Р. Бунт проти імперії. Українські шістдесятники. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-Га, 2023. 416 с.
38. Наєнко М. Романтичний епос: Ефект романтизму і українська література. Київ: Просвіта, 2000.
39. Нью-Йоркська група: Антологія поезії, прози та есеїстики / Упорядники М. Ревакович та В. Габор. Львів: ЛА «Піраміда», 2012. 400 с.
40. Павличко Д. Сонети; Світовий сонет: Шекспір, Бодлер, Гвездослав, Янка Купала. Київ: Генеза, 2004. 535 с.
41. Панченко В. Кільця на дереві. Київ: ТОВ «Видавництво “Кліо”», 2015. 560 с.
42. РУХ ОПОРУ В УКРАЇНІ: 1960-1990. Енциклопедичний довідник / Передм. Осипа Зінкевича, Олесь Обертаса. Київ: Смолоскип, 2010. 804 с.
43. Саєнко В. Українська література ХХ ст.: Діапазони творчих голосів і мистецьких відкриттів. Вибрані літературознавчі праці. Львів: ЛА «Піраміда», 2016. 868 с.
44. Сардарян К. Творчість Ірини Жиленко у контексті розвитку української літератури другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Монографія. Київ: Видавничий дім Бураго, 2016. 392 с.

45. Семків Р. Пригоди української літератури (від романтизму до постмодернізму). Київ: Темпора, 2023.
46. Сидоренко Т. Почуття безмежної любові сина до матері в поезії Андрія Малишка «Пісня про рушник» (7 клас). *Дивослово*. 2020. №4. С.24-28.
47. Скорина Л. Література та літературознавство українського зарубіжжя: Курс лекцій. Черкаси: Брама, 2002.
48. Слоньовська О. В. Українська література (рівень стандарту) : підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти / О. В. Слоньовська, Н. В. Мафтин, Н. М. Вівчарик. Київ : Літера ЛТД, 2019. 256 с.
49. Стус Д. Василь Стус – поет, людина, правозахисник. *Стус Д. Вибрані твори*. Київ: Смолоскип, 2012. С. 9-70.
50. Гарнашинська Л. Загратовані сонця. Готичний профіль ХХ століття. *Поезія із-за ґрат* : Антологія. Київ: Смолоскип, 2012. С. 7-36
51. Ткаченко А. Палімпсести Василя Симоненка. *Симоненко В. Вибрані твори*. Київ: Смолоскип, 2010. С. 19-70.
52. У вирі шістдесятницького руху: Погляд з відстані часу. Львів: Каменяр, 2003.
53. Угніч Р., Білошицька А. Прийоми критичного мислення та візуалізація навчання як засоби розвитку ключової компетентності «уміння вчитися впродовж життя». *Дивослово*. 2020. №14. С. 2-11.
54. Українська поезія повоєнної еміграції (II пол. ХХ ст.): методичний посібник для студентів ОПІ бакалавра спеціальності «Українська мова та література» філологічного факультету / уклад. В. В. Барчан. Ужгород, 2021.
55. Українські літературні школи та групи 60-90-х рр. ХХ ст.: Антологія вибраної поезії та есеїстики. Львів: ЛА «Піраміда», 2009. 620 с.
56. Фасоля А. М. Українська література (рівень стандарту) : підруч. для 11 кл. закладів загальної середньої освіти / А. М. Фасоля, Т. О. Яценко, В. В. Уліщенко, В. М. Тименко, Г. Л. Бійчук. Київ: УОВЦ «Оріон», 2019. 240 с.
57. Хархун В. Соцреалістичний канон в українській літературі: генеза, розвиток, модифікації. Монографія. Ніжин, 2009.
58. Харчук Р. Сучасна українська проза. Київ, 2008.
59. Шекспір В. Сонети / Вільям Шекспір; переклав з англ. Д. Павличко. Передм. Д. Павличка, вступ до коментарів, коментарі Марії Габлевич. Львів : Літопис, 1998. 368 с.
60. Якубовська М. У дзеркалі слова. Есеї про сучасну українську літературу. Львів: Каменяр, 2005. 751 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ»: <https://dspace.uzhnu.edu.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського, Київ:
http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/isp/texts.html
3. <http://litopys.org.ua/>
4. www.litakcent.com.ua
5. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>
6. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/onovlennya-12-2017/na-sajt-ukrayinska-literatura-5-9-z-chervonimdoc-2.pdf>
7. <https://nus.org.ua/>
8. <https://pidruchnyk.com.ua>
9. <https://naurok.com.ua/>
10. <https://vseosvita.ua/>
11. <https://osvita.ua/>
12. <https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury/>
13. www.ukrlib.com.ua
14. www.poetryclub.com.ua
15. <https://chtyvo.org.ua/>
16. <https://chytomo.com/>
17. <https://diasporiana.org.ua>